

1938 DEC. 10.

TV

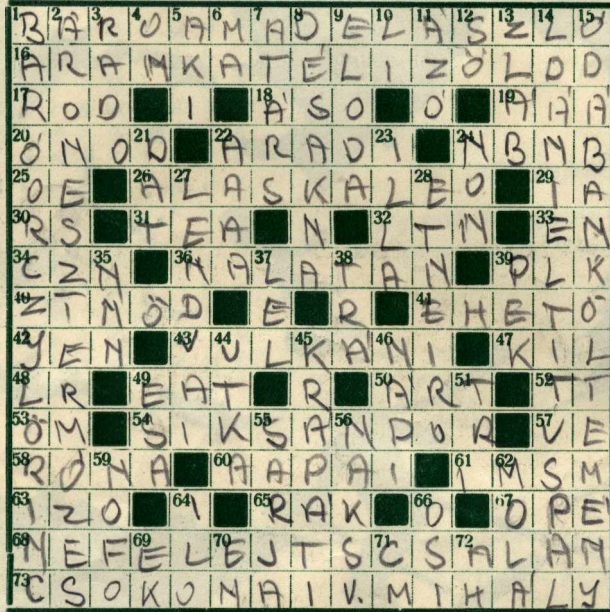

LEJÚ ÉVEKI

KERESZTREJTVÉNY.

(10. pont.)

(Filippinyi János)

Vízszintes: 1. A hanyatlás korának egyik költője. 16. Tompa két virágregéje (az utolsó betű kétszer). 17. ... ostó. 18. Földmívelő szerző. 19. Ák. 20. Itt is volt országgyűlés. 22. Így nevezzük vértanuinkat. 24. Jegyezd meg jól — latin rövid. (kétszer!). 25. Latin kettőshangzó. 26. Fél-sziget és férfinév. 29. D... dal. 30. Új költőnk kezdőbetűi. 31. Ital. 32. Latin eleje, közepe, vége. 33. Mássalh. fon. 34. CZN. 36. Vissza: nógatószócska, fosztóképző. 39. Pálok — ÁO híján. 40. Lelőkr. 41. Az ilyen gombát esszük. 42. Idegen pénz. 43. Ilyen eredetű hegyek is vannak. 47. Vissza: lyuk. 48. Lajta — Rozália. 49. Menjen — latinul. 50. Kárára van. 52. Azonos mássalh. 53. Teremt... 54. Új költőnk. 57. Az egyik műzsa nevének fele majdnem (fordítva). 58. Magyar táj. 60. A. Ilyen áldás is van. 61. I M S M. 63. ... bár. 65. Vízben él. 67. Az egyik műzsa nevének vége. 68. Tompa két virágregéje. 73. A XVIII. század egyik nagy lírikusa.

Függőleges: 1. A franciás iskola egyik költője. 2. Három bibliai név. 3. Rag és latinul adok. 4. Fém. 5. Vonatkozó névmás. 6. Időhatározó. 8. Magyar város. 9. Igeköti és költői műfaj. 10. Zeneköltőnk nevének eleje. 11. Fázó ikerszava. 12. Mássalh. gyerekkiejtéssel. 13. Z. Hosszmérték volt. 14. Három bibliai név; az elején fölös L. 15. Költői műfajban és költői alkotás. 21. Ad — lat. 22. Azonos hangzók. 23. Ille egyik esete. 24. Nem — idegen nyelven. 27. Új költőnk egyike. 28. Vissza: németül kelet és e. 35. Azonos betűk. 37. Talál. 38. Ugyanaz mint 50. vízszintes vissza. 39. Állati orvosság. 44. Vissza: majdnem aktus. 45. Kárpáti betűi keverve. 46. Verébfajta. 49. Esa. 51. Három más nyelven. 55. Utóda. 56. Rag és SV. 59. Fonó betűi keverve. 62. Vissza: ez szokott jönni szemünkre. 64. Vissza: becenév. 66. Becenév. 69. Görög praep. 70. Görög praep. 71. Száz, ezer 72. Indulatszó.

IFJÚ ÉVEK

BUDAPEST, 1938. DECEMBER.

XVII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM.

Eljön.

Advent. Szelidzengésű üzenet.

Eljön, eljön!

Beteg, a gyógyulásod,

Rab, a szabadulásod,

Halott az életed.

Szomorú, most jön az öröm!

Erőtlen, most jön az erő!

Éjbe járó, halálra váró,

Fölkel a fény neked.

Zendül az ég,

Zendül a föld,

Isten izent:

Eljön! Eljön!

Ádvent! Ádvent!

Advent! Dörög rendíthetetlen,

Kemény királyi üzenetben.

Eljön. Eljön.

Ha elkerülöd a mosolyban,

Elédkerül mint könny, sikoltás.

Ha a bölcsőben meg nem látod,

Utadat állja, mint koporsó.

Eljön az Első és Utolsó.

Ha mint templom szelid harangja,

Nem találhat szíven a hangja,

Ágyúk ádáz tüzében hallod

Ítélni rajtad majd e hangot.

És romba dőlhet minden oltár,

Elnémulhat zsolozsma, zsoltár,

Házad küszöbén fog megállani...

A munkazajban, léha dalban,

Vagy az éj titkos csendjében fogod

Közeltő lépteit meghallani.

Eljön, eljön! Ki nem kerülheted.

Ha kikerülöd, mint kegyelmet,

Úgy kell bevárnod, mint ítéletet.

Hallod? Hallod?

Mozdul az ég, mozdul a föld,

Isten izent:

Eljön, eljön.

Ádvent. Ádvent.

Túrmezei Erzsébet.

• KÖNYV • LAJOS •

És az Ige testté lett . . .

Rendben van gyerekek, teljes megértéssel vagyok az irányban, hogy végkép únjátok már a „betlehemes hangulatot” és a „karácsonyi örömmel” nem tudtok mit kezdeni. Gyermekkorotokban még csak szép volt az angyalos, pásztoros út a betlehemi jászolhoz, de ma már . . .

Hát jó. Hagyjuk el a kopott díszleteket, s akinek van értelmi és lelki bátorsága, jöjjön velem új úton a betlehemi jászolhoz!

Álljunk hát bele a légüres térbe és képzeljünk el egy lényt, amelyik nem mint mi, három, hanem csak egy dimenzióban, kiterjedésben él. Mondjuk: az Idő egymásutániségában. Olyan Zenei Lény féle lenne ez, amelyik elkezdődik egy bizonyos ponton s él addig, ameddig ütemek születnek a hangszeren. De lehet, hogy ez a hangszer a végtelenség óta szüli ezeket az ütemeket és a végtelenségig ismétli őket. Az az egymásutániség tehát, amelyben a Zenei Lény él, a végtelenség óta tart és a végtelenségig fog tartani. A gondolkodó Zenei Lény tehát lefekteti világnézeti alapjait és megállapítja, hogy az ő világa végtelen és nem találtatik benne semmiféle „más világ”. Gondoljuk tehát el, mit szólna ahhoz, ha valaki azt mondaná neki: „Van ám a te világodon, az egymásutániség világán kívül egy más világ is, az egymásmellettiesség világa, amelyik ép oly végtelen, mint a tiéd! Egyszerűen azt felelné rá: „Ez képtelenség! Józanul gondolkodó Zenei Lény, ilyet semmiképp sem fogadhat el.” — Már most, ha az egymásmellettiesség világának képviselője, mondjuk egy Sík, mégis hozzá tudna férközni, és bemutatná magát: „Íme, lásd, én is vagyok és ép olyan végtelen világ vagyok, mint a tiéd.” — akkor ennek megismerése olyan lenne a Zenei Lény számára, mint egy valószínű csoda. Önmagától erre képtelen lett volna eljutni.

Most lépjünk egyel feljebb. Itt van a másik lény, a Sík, amelyik már két dimenzióban, az egymásutániség és egymásmellettiesség dimenzióiban él. Mondjuk, hogy ő is gondolkodó lény, kiméri és lefekteti világnézeti alapjait: akármerre indulok, az én világom mindenütt végtelen és nincs hely benne semmiféle „más világ” számára. Ha már most valaki azt mondaná neki: „Tévedsz. A te világodon kívül van még egy másik, az egymásfelettiesség világa is,” — arra a Sík nem adhatna más feleletet, mint csak azt: „Ez teljes lehetetlenség. Az a másik világ csak dajkamese.” — No, és ha valamiképp mégis csak megjelenne nála a háromdimenziós világ képviselője: a Test és feltárná előtte létezését, világa realitását és törvényeit, akkor az olyan lenne a Sík előtt, mintha valóságos csoda történt volna vele. Egész mivoltát megrendítené, újjáformálná ez a felfedezés.

Most aztán itt vannak a három dimenziós világnak képviselői, a testek, vagyis legöntudatosabb fokon az emberek. Mondjuk, hogy ezek is „gondolkodó lények”. (Habár a mai világban már nem annyira.) Komoly tudományos eszközökkel felméri világukat mind a három dimenzió irányában és megállapítják,

hogy az mindegyik irányban bezárt végtelenség. Sehol parányi nyomait se találják valami „másvilágnak.” Beszélnek ugyan „anyag megmaradásának elvéről” és hasonlóról, de ez mind bévül van a három dimenzión. Más világ, mint a mi vilá-
gunk — nincs.

Ez az ú. n. „materializmus” világnézete. Meg kell állapítani róla, hogy nagyon rendes, józan, tudományos komolyságú, pedáns világnézet. Ha az ember a saját világát, saját megismerő erővel és eszközeivel vizsgálja, nem is juthat józan és komoly alapon más eredményre. Ahogy az egydimenziós Z e n e i L é n y, meg a kétdimenziós S í k sem juthatott más eredményre, mint minden „más világ” kizárt és lehetetlen voltára.

De, ahogy hozzájuk elment a M a g a s a b b V i l á g képviselője és egy b e l s ő c s o d a útján leleplezte, megismertette önmagát az alsóbb világgal, úgy hozzánk is eljött és eljön a negyedik dimenziónak a L é l e k v i l á g á n a k képviselője és csodálatos módon leleplezte és leleplezi előttünk: a „más világot”.

Ez a csoda a betlehemi jászol, ahol az Ige testté lett. Ez a csoda a „kará csonyi öröm”, ha benned is meismétlődik az Ige testté létele. S ez bizony c s o d a. Nem csodálkozom tehát konok hitetlenségeden, közönyösségeden, ha ezt a csodát még át nem élted. De te se csodálkozz határtalan örömömön, „vakbúzgóságomon”, „túlzott kegyességemen”, egész világomat átformáló revelatióimon, ha egyszer Isten olyan kegyelmes volt és megadta nekem azt a legnagyobb csodát, hogy megismerhessem Őt és az ő világát. Inkább imádkozz, hogy neked is megadja és engedő, hogy én is imádkozzam, hogy el tudd és akard fogadni...

Egy pékinas halálára.

Meghalt egy pékinas...

Nem nagy eset.

A hírt tán meg se hallják

Az emberek,

vagy legyintenek egyet:

jól járt szegény gyerek.

Igaz, nem sok vizet zavart.

Hajnalban kelt, a fát fölvágtá,

reggeltől-estig nagy kosárral

lótott-futott

s torkaszakadtan kiabálta:

zsemlyét vegyenek, zsemlyét!

Meghalt.

Új inast fogad fel a pék,

s minden megy tovább, mint elébb.

Igen,

de a kis pékinas Ungvárott halt meg

s november tizedikén.

Nem tudta bevárni

a magyar sereget

s kitűzte mellére

amit legjobban szeretett,

a szent háromszín-szalagot.

Gyilkos puskák törtek reája...

Kicsiny szívéből folyt a vér

a háromszínű pántlikára...

A magyar Isten lehajolt érette,

csillagnak tűzte fel az égboltjára,

hogy szikrázza fényét a honszerelemnek

a csonka hazára,

Nagymagyarországra,

az egész világra.

Egy kis pékinas volt,

s mégis meggyászolja egy nemzet,

egy országnak lett ő a tanítója,

nevét a történelem

arany betűkkel örökre felrója.

Szakály Dezső.

Hortobágyi csikós.

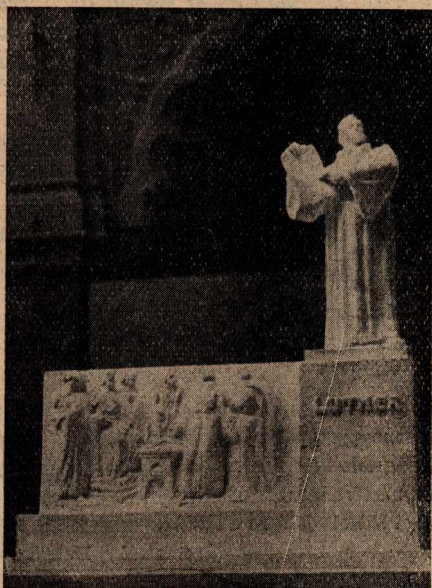
Szórady Gyula István felv.

HOL AZ „IGAZI LUTHER“?

Eredménytelen lett a Luther-szobor pályázat — jelentették egyházi lapjaink.

Eredménytelen? Miért? Talán nem pályáztak elegen? Sőt. 72 pályamű olyan tömeg, amely ritka pályázatra futott be eddig. Talán nem pályáztak a nagy művészek? Sőt. Majd minden hírneves szobrászművésziünk szerepel. Talán nem szólalt meg az őstehetség? Sőt. Túl sok

hozat mélységeit és összeroskadásig harcolt testtel-vérrel, ördöggel-világgal, míg meg nem békélt Krisztus keresztjében, s szilárd bázist nem talált Isten igéjében, mint Luther. — Másodszor, hogy *nagy művész* legyen, roppant nagy művész, aki a léleknek és örökkévalóságnak ezt a testbe és történelembe önzését megfelelően tudja egy ember alakjában és gyarló márványban megszólaltatni. A feladat tehát épen nem kicsiny. Nem csoda, ha „szomorú kiállítás”-nak sikeredett a Luther-szobor pályázat,

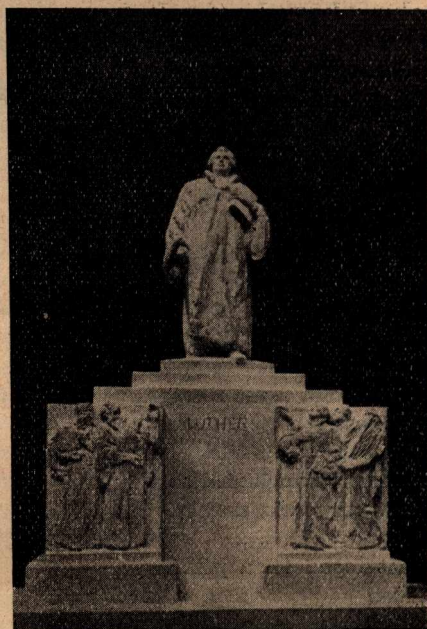

Vitéz Székely Károly terve.

ismeretlen „őstehetségnek” tört belé a bicskája a Luther-szoborba.

Mi oka van akkor hát az eredménytelenségnek? Hogy egyik pályamű sem állítja elének az „igazi Luthert.” Nem értették meg, kicsoda is volt az a Luther Márton. És nem is csodálkozunk rajta. Luthert nem lehet *megérteni*. Luthert csak átélni lehet. Átélni mindazt, ami Luthert Lutherré tette.

Az igazi Luther-szobor megalkotásához tehát kettő lenne szükséges. Először hogy a művész *hívó ember* legyen. Még pedig olyan hívó, aki megjárta a kár-

Keviczky Hugó terve.

amint Szántó nagytiszteletű úr írja az Evangélikus Életben:

„Van ebben a szomorú kiállításban jó egynéhány alkotás, amelyeket értelmetlen giccseknél egyébnek nem lehet mondani. Elmosódott figurák, amely alá ép oly joggal lehetne Carnera, vagy Emil Jannings, vagy Knut Hamsun nevét írni, mint Lutherét. Talán ezek

jellemzik legjobban a mai magyarság gondolkodását Lutherről. Halvány elmosódott fogalmak egy történeti hősről. Néhány, az iskolakönyvből agyunkba rögzített megjegyzés egy robusztus férfiúról, aki egymaga száll szembe egy gyűlölködő világgal... Valami az izom-

Lux Elek terve. ✓

kolosszusból, valami a szereplésre vágyó férfiúból, valami az íróból és költőből, valami a forradalmárból.

A forradalmárból? Igen, olyan tervet is láttunk, amelyen egy, csak a háta közepét mutogató alak egy glóriás szent szobrával birkózik, hogy azt talapzatáról ledöntse. Egy másik terven egy Lutherhez legtávolabbról sem hasonlító figura egy szabadkőmíves nagymesterhez, vagy középkori inkvizítorhoz hasonló csuklyás embert tart átölelve. Mi ez? Birkózás a középkor sötéttségével. Igen sok magyar a pápás egyház közbejöttével az hiszi, hogy Luther legfőbb gondja nem volt más, mint berontani a középkor szentélyébe és onnan a „kedves és drága szenteket” egyenként kidobálni. Vagy a középkor kényszereivel és szol-

gaságával szemben a világot politikai és társadalmi szabadság felé vezetni...

Vannak a művészek között, akik a viaskodó szerzetest, a wormszi hőst, a szónokló (Horvay) és igehirdető reformátort próbálják kialakítani. Luthernek e megjelenési formái is élénken foglalkoztatják a protestáns magyarokat. Ez a „sablón” Luther áll legélesebben a mi evangélikus magyar népünk előtt is.

Csak nagyon kevesen óvakodtak a művészek közül nagy szerényen az egyedül helyes gondolat: Krisztus és a

Borbereki Zoltán terve. ✓

Golgota-kereszt közelébe. Sajnos azonban, hogy ezeknek meg művészi képességük nem volt elegendő a nagy gondolat művészi megoldására. Csak kevesen a kiválasztottak jutottak el a magyar életben általában és a magyar evangélikus életben különösen Luther megértéséig. Csak kevesen tudják és akarják tudni, hogy a golyotahalál által a bűn következményeitől megszabadító Krisztus fontos egyedül Luthernek. Ő

nem institúciókat rombolni, nem forradalmakat szervezni jött, hanem Krisztust jogaiba visszahelyezni, visszaültetni őt a szívek trónusára. Luther egész beállítottsága annyira Krisztocentrikus volt, hogy az evangélikus egyház is csak

kézzel, hanem, akik imára kulcsolt kezekkel ábrázolták.”

A bírálóbizottság kiválasztott nyolc pályaművet s ezeket egyenként 500—500 P-vel jutalmazván, alkotóikat egy zártkörű „második pályázatra” hívta fel. A

Horvay János terve.

Krisztocentrikus lehet. Ezt gyakran vádként is hangoztatják ellenünk. Azt mondják, hogy Fiú miatt az Atyát háttérbe állítjuk. Boldogan viseljük el ezt

kiválasztott pályaműveket bemutatjuk a mellékelt képeken. Ezekben is csak egy-egy vonás található, amely az „igazi Luther” szobron esetleg értékesíthető

Pásztor János terve.

a vádat, mert mi tudjuk, hogy a Fiú közöttünk az Atya képmását hordta, hogy a Fiú és az Atya egy és az Atyát imádja, aki a Fiú előtt alázatos engedelmességgel leborul.

Ez az alázatos engedelmesség jellemzi Luthert. A művészek közül nem azok találták el őt, akik ökölboszoritott

lesz. Legjobb még közöttük Horvay János alkotása, ahol az „igehirdető Luther” alakja, de különösen a Bibliára rásúlyosodó ökle („Meg vagyon írva.”) nagy erőt fejez ki s megközelíti az „igazi Luthert.” Ellenben Lux Elek eszményien finom, „gondolkodó” Luther-feje inkább lehetne Goethe, mint Luther

szobra. Luther nem a „tisztá ráció”, hanem Isten Szentlelkétől felgyújtott és a felülről kapott erőből dinamikus egyéniség.

Általában nem bírtak megbírkózni a művészek azzal az ellentmondással,

ták belegyúrni az engedetlen anyagba.

Reméljük, hogy a szűkebb körű „zárt pályázat” résztvevői megpróbálnak legelőször is közelebb jutni Luther egyéniségéhez és az ő egyéniségét kifejező belső erőkhöz. Meggyőződés-

Grantner Jenő terve.

hogyan Luther életében egy régi világot szétfeszítő „dinamisz” működött s mégis ő a mélységes nyugalom, rendíthetetlen szilárdság, szinte a hegypáncsok fensé-

sünek, hogy az fogja megalkotni az „igazi Luthert”, aki munkája és tanulmányai közben találkozik azzal transzcendens világgal, amelyben Luther élete

Gaády (Kaiser) Lajos terve.

ges békessége. Vagy az ágáló történelmi Luthert (állítólag: „Itt állok másként nem tehetem...”) vagy pedig valami hamis páthosszal fintorgó „belső embert” hoztak. De a „dinamisz theon” nagy teológusát, reformátorát és örök időkre világító életű kegyesét nem tud-

gyökerezett, amelyik Luthert legyőzte és alávetett, engedelmes, de hajlíthatatlan és az ellenkezőkkel szemben robbantó erejű „Isten-eszközévé” tette. Az „igazi Luthert” tehát az fogja nekünk ajándékozni, aki közben maga is „igazi lutheránus” lett.

nf.

Fekete karácsony ✓

Írta: Farkas Zoltán.

Kitámolyogtam a szobából. Nem bírtam tovább. Az eresz alatt nekitámaszkodtam a görbe akácfaoszlopnak és belebámultam a fekete éjtszakába. Könyörtelen, csillagtalán, ellenséges volt ez a feketeség. Fekete az ég, fekete a szomszéd galyiba fala, fekete a magába roskadt hallgató bányatelep. És fekete, sötét, nyomorúságmarta a szívem is.

Valahonnét betlehemes ének árva foszlánya hullott reá. Halkan, tompán, mint távoli halotti zsolozsma. Koromhava a fekete éjtszakának.

Erről eszembe jutott, hogy ma karácsony este van.

Fekete karácsony.

Volt már sokszor, de ilyen még soha.

Tavaly ilyenkor sem volt tulságosan fehér. Nyomor ólálkodott ablakunk alatt, de mégis boldogok voltunk. A mákoskalács ott feküdt az almáriomon. Mi Mancival a kis, ajándékba kapott fenyőágot díszítgettük saját magunk gyártotta szaloncukorral (rojtzott selyempapír kenyérbél tölteléssel) ezüstözött dióval. kopott, régi díszekkel, töröttnyakú angyalal. A két lurkó a földön vitázott valami pléhdobozból készített tehervonaton, Gizi a fényes krajcárjait számolgatta, papa újságba könyökölt és mama a drága, dolgos mamánk pedig a konyhában forgolódott egészségesen, frissen, szaporán...

Aztán asztalhoz ültünk, elővettük az énekeskönyvet s a két szál gertyácska búzgó lobogása alatt milyen boldogan fújtuk: *Krisztus urunknak áldott születésén...*

Óh, milyen fehér, milyen ragyogó, milyen boldog is volt az a karácsony!

Csak akkor még nem tudtam. Most, most látom csak. Innét a komlódbányai *Rózsadombról* (!), a nyomorúságos *guliba* tövéből egy év mérhetetlen távolából fájdalom gyötrötte szívvel visszabámulva reá ezen a fekete, fekete karácsony éjtszakán...

Kínlódva vívtam a csatát ezzel a szörnyű feketeséggel.

Mért is kellett nekünk idejutni? Mért kellett otthagyni azt a kedves várost, a gimnázium tövében megbúvó szoba-konyhás fészünköt, a nagy udvart, annyi vidám gyermekhancurozás színterét, a deszkapalánkot meg a kőkerítést, amelyen keresztül vagy a gimnázium, vagy a polgári udvarára lehetett átugrani, ficáncoló futballozásra? És a gimnáziumot? Sok izzadt *szurkolás*, de mennyi drága pajtáság, vidám cserkész és diákélmény helyét? **Miért, miért?**

S miért kellett idejöttünk a rajtunk levő ruhával üresen, pusztán erre a szénporos, fekete... fekete... bányatelepre. A gimnázium tövéből erre az iszonyatos *Rózsadombra*, melynek nevét szegényemberek keserves öngúnyja szülte. Mivelhogy ez a domb éppen ellenkezője volt mindannak, amivel a pesti *Rózsadomb* ékeskedik. Amennyi azon a szépség, virág, tisztaság és fényűzés, annyi ezen a rútság, nyomor, rongyosság és testi-lelki piszok. Proletárok utolsói laktak itt sárból, vályogból ládadeszkából, kátrányos papírból összetakolt ici-pici gulibákban. Még a miénk volt a legrendesebb. Vályogból épült és palatető (töredezett, takolt, zöldmohás holmi) díszelgett rajta. Kőművesinas volt a vén svábasszony fia, aki összefabrikálta.

Tehát meg is látszott rajta az a roppant építészeti tudomány, amelyet másfél év alatt összeszedett. S mi még itt is albérlők vagyunk. Kamrának készült eredetileg az a pár négyzetméteres lyukacska, amelybe *heten* gyömöszölődtünk, bele. Fügőleges helyzetben még csak volt köztünk némi levegő is, de ha este lefeküdtünk, úgy tele terítgettük testekkel azt a tenyérnyi földdarabot (padló ugyan!), hogy még csak ösvényke sem maradt a fekvőhelyek között. Hogy a levegőt honnét vettük a lélekzéshez, ma is rejtély előttem. Biztosan a rozoga ablakocska réseinek irgalmából.

De még borzalmasabbak az emberek. Kiuzsorázott testek, eltorzult lelkek. A rikácsolás, veszekedés, lárma mindennapos. Éjtszakánkint részeg üvöltések, sikoltozások. Eleinte dideregve hallgattuk ezeket az éjtszakai borzalmakat, aztán csak éppen felébredtünk, meg elaludtunk egy-egy álmos gondolatot vetve Isten elé hálaképen, hogy nekünk nem ilyen apánk van...

De miért is kellett nekünk idekerülni? Miért?

Tudtam, hogy több oka is van. Egyik a cseh megszállás, mely elzárta előlünk azt a vidéket, ahonnét iparos szüleim munkát és kenyeret kaptak. Tudtam, hogy oka apám betegsége, melyet a háborúból hozott haza s mely őt másfél évre nyomorékká tette. De mégis miért lett ez így? Miért nem másképp? Milyen ismeretlen hatalom felelős ezért? A sors? Az Isten? A fekete ég? Nem tudom, nem tudom...

Elöntöttek a keserű könnyek. Eszembe jutott a jó öreg gimnázium. De sokat is szidtam ott az algebrát, ezt az emberkínzó értelmetlenséget! S most be szívesen enném, én, reggel-délben algebrát, este trigonometriát, csak lehetnék újra

az iskolapadban! Ne lennék, mint most, fűszeresinas. Emberek szeszélyétől függő, reggeltől estig hajszolt utolsó lény a bányatelepi szövetkezeti boltban. Milyen boldogság is tanulni, gimnáziumba járhatni, állandóan finom, meleg szobában ülni és okosdolgokkal foglalkozni! Óh, hogy folytak a könnyeim, hogy potyogtak bele a szénporos, fekete sárba, mikor hátamon a viaszkosvászonnal tarkart kosárral először ballagtam a szitáló esőben valamelyik mérnök háza felé a rendelt árúval. Pedig ez még semmi sem volt a többihez képest, ami azután jött! Csak ép elfogott a bánat, miért kell cepelkednem az esős utcán, miért nem ülhetek még mindig az iskolapadban?

Miért, miért? Mindig ez a gyötrő kérdés. És felelet nincs sehol.

És most itt a karácsony. De csak fekete nyomorúságot hozott ez is.

Odabent sírnak-rínak a többiek. Apám sötét farkasorcával bámul a semmibe. Tudom, hogy most neki is csak egy kis alkohol kellene az agyára s addig tudná ütni ezt a világot, míg cafatokban lógna keze-lába.

Mert odabent haldoklik az anyám.

Ötször volt már tüdőgyulladás. Mindig csudával határos a meggyógyulása. Ez a hatodik. Ezt már nem bírja ki...

Torkomat, mellemet görcsbe rántotta a felcsukló zokogás:

— Istenem, Istenem, miért versz így bennünket?

Nekiborultam a hántatlan akácoszlopnak és szabadjára engedtem a könnyek megáradt folyamát. Folytak, csurogtak a lélek keserű vizei s csodálatosképen, mintha a mélyből mosták volna ki, furcsa gondolatokat hömpölygettek elő. Egymásután bukkantak vagy villantak fel előttem összes rosszaságaim, amellyel valaha is szomorítottam édes-

anyámat. Kezdve az alig totyogó koromtól, mikor már mint akaratos méregzacskó döntöm víz-et kiáltottam és nekifeszültem a legnagyobb hordónak, hogy kidöntöm, ha nem adják oda, amit kérttem. Folytatva a szétfutballozott cipőkön, az elcsavargott délutánokon, elcsent filléreken, morcosan végzett munkákon, minden előjött. Végül ott szerepelt még a bögve, lázadozva, undorral vállalt inasság is. Egy halomba gyűlt a sok-sok fekete teher és nőtt-nőtt, egyre magasodott. Már toronymagasságra halmozódott s egyszerre megingott és rámdőlt az egész:

— Mindezzel a sok bánattal a szívét gyöngítetted. Mennyivel erősebb lenne, mennyivel jobban bírná a harcot, ha a sok szomorúság, méreg és bánat helyett csupa örömet szereztél volna neki. Talán éppen az a picike erő hiányzik szívéből, amit te elvettél tőle, hogy a betegség kátyujában megakadt életszeker kereke átmozduljon a *holtpontra*... Ha meghal, te ölted meg!...

— Nem! Nem! Én Uram, Istenem! — sikoltottam fel kétségbeesetten.

A szomszéd dombról hozzámszűrődő visszhang ébresztett fel, hogy hangosan sikoltottam. Berohantam a szobába, leterdelttem én is az ágy mellé és ráborultam a láztól forró, barnás, gyöngye kezére...

— Mama! Mama! Bocsásson meg nekem! Én ezután mindig jó leszek!

A könnytől, láztól vörös szemhéjak megrezdültek. Könny buggyant ki alóluk. A fej kissé megmozdult, mintha fel akarna emelkedni, de csak újra visszahanyatlott. Erőtlen volt. Alig értettem a suttogást, mégis úgy belémvésődtek a gyengén mozgó ajkáról fakadó, erőtlen szavak, mintha a kijelentés harsonnája zúgta volna lelkembe.

— Mindig jó fiam voltál... nincs mit megbocsátani...

Én tudtam, hogy van. De az a sok nehéz, fekete teher, amely eddig ott feküdt lelkemen mégis egyszerre lehengetett onnét, szinte boldog örömmel csókolgattam áldott, anyai kezét.

S íme most meg Mançi sír fel:

— Mama bocsásson meg. Nem leszek többet durcás...

Aztán Gizi, Ottó, Karcsi... Mind, mind odarakták terhüket a görcsösen szorongatott anyai kézbe. S az egy-egy lehelletgyöngye simogatással törölte el az egészet. A szoba megtelt zokogással, de mintha ez már nem a kétségbeesés fekete zokogása lett volna... Mintha átvilágította volna valami végtelen, belső öröm...

Anyánk hirtelen felült. Mindnyájan szoborrá meredten néztünk reá. Eddig a fejét sem tudta mozdítani. Szeme valahová messze nézett, mint aki egész lelkével figyel.

— Halljátok? Az Úr Jézus megszületett. Imádkoztatok! — s ezzel visszahanyatlott a párnára.

Egy pillanatig mély csend. Valahol betlehemesek énekeltek. Aztán lassan elkezdtem a Miatyánkot. Hirtelen nem tudtam mást. A többiek halkan mondták velem. Mikor bevégeztük, mindannyian visszafojtott lélekzettel figyeltük a beteget. Egyenletes lélekzettel aludt.

Az élet szekérének kereke tovább fordult a „holtpont”-ről.

Apám számíthatott magában: „Ma van a kilencedik nap.”

Én szinte félve, hogy el ne riasszam a csodát, halkan mondogattam, mint a pap a liturgiát: Jézus megszületett... Jézus megszületett...

Több, mint két óra hosszat térdeltünk még az ágy mellett és fogtuk azt a

drága, megbocsátó anyai kezét. Nem mertük elengedni, mert hátha a halál fogja meg, ha mi elengedjük. Pedig a halál messze járt már akkor. Jézus megszületett s a mi anyánk aludt, aludt

csendesen, egyenletesen, mint kisgyermek a bölcsőben . . .

Hajnal felé újra kimentem a levegőre. Tiszta fehér volt a világ. Az irgalmas ég eltörölte a fekete karácsonyt.

Ez a mi templomunk. ✓

Kívül kopott. Nincs megjavítva:

(nem volt termés két éven át)

*A fala, tornya ósdi, régi,
de aki csak a lelket nézi,
nem keres cifra, szép ruhát.*

*Kicsiny, akár a szív, de benne
elfér Isten: a végtelen.*

*Kopott zarándokhoz hasonló,
előtte mégis porbaomlik
a bűn s a büszke Értelem.*

Úgy áll a dombon, mint a pásztor:

*Kis ház-nyájára néz, vigyáz
s a bűnösnek, mint Isten újja,
úgy int a tornya égre nyúlva:
az Isten lát, vigyázz! Vigyázz!*

*A Balatonra néz a szószék,
(szépsége máskor úgy megejt!)
ám a Balatont mégse nézem:
egy-egy hívő könnyes szemében
meglátom én a végtelent,*

*S ha zúg az orgona s a zsoldár,
és sebes szárnyra kap a hit,
a Lélek szent forgószelébe
szívek sodródnak fel az égbe,
lerázva bűnök láncait.*

*Itt ölelkezik ég a földdel,
itt könnyű lesz, mi kint teher,
itt szárnyá lesz a gát s a korlát,*

*a néma szól s feledve rongyát,
a koldus drága kincsre lel.*

*Ez a mi templomunk. Kicsiny bár
belefér Isten és az ég
s míg büszke várak elomolnak,
ez a kis hajlék millióknak
megdönthetetlen menedék.*

— Bódás János.

A pápai ev. templom.

Móritz Sándor
IV. o. t. linoleummetszete.

Tegnap történt

Egy leány haladt előttem az utcán. Szorosan testéhez simuló finom ruhája, divatos, csigákba göndörödő tincsei jó-módra vallottak. Egy kis kutyát rángatott magával, — szegény állatka, lépten-nyomon mást akart, mint gazdája. Sokaknak feltűnt a billegő, csöppet se szerény leányka. Nekem is. Már jó öt perce előttem ment, míg végre eltűnt a szemem elől.

Nemsokára a szabónőmhöz értem. A szalón kis fülkéiben serényen folyt a ruhapróba. Én is beültem az egyikbe, s türelmesen vártam. Először kutyaugatásra lettem figyelmes. Aztán két leányhang — párbeszédét hallgattam végig akaratlanul. A megszólításból megtudtam, hogy Judit beszélgetett Klárával. Klára hangja ismerősnek tetszett, mintha az imént az utcán ez a hang dirigálta volna a kis selyempincset. S lám, jól sejtettem, mert a kis fülke függőnye alul kissé meglébbent s egy kis feketeorrú, borzas pincsikutyafej szaglászott be, hogy ezt végigjátsza valamennyi fülke függönyével. Tehát az erélyesebb hangú leány Klára volt, az én kis divatbábom.

Nem értem rá gondolkodni, tovább folyt a szó :

— Judit, hogy tudsz ebben a szörnyű rumliban élni, kiszolgálni, annyi dáma szeszélyét eltűrni?!

— Klára jól tudod, hogy apuka halála után nem sokat gondolkozhattam. Azt a pályát kellett választanom, ahol a leghamarabb keresethez juthatok, s amihez egy kis tehetségem van. — Eleinte... bizony nehezen ment a dolog. Izgatott, ha valamelyiketekkel találkoznom kellett, összezorult a szívem, amikor az iskolacsengő megszólalt az

iskolában. De lassan megszoktam s most már jól érzem magam s boldog... vagyok... hogy rád... próbálhatom ezt a remek egyenruhát.

Judit mind szakadozottabbá váló beszédét kettészelte Klára izgatott hangja. Fitymáló szavakkal kezdte pocskondiázni az egyenruhát. Elnevezte „kényszerzubbony”-nak, amely kényelmetlen, meleg, szúrós, vastag, nevezte „zsák”-nak, amely felborzolja remekbe készült csigáit a fejebuján, a berakott szoknya pedig „gyerekek”-nek való, s amelyet a tanárok, — akik irigyek a fiatalságra — egyenesen a lányok bosszantására találtak ki.

Ebben a hangnemben folyt a „dícsérő” szó a szép, magyaros egyenruháról, Klára ajkáról, míg végre kifogyott a szép szavakból, s ekkor tűnt fel neki, hogy Judit mélyen hallgat! Ránézett. — Judit feje le volt hajtva, kezében a tű némán várt, de a szemébe tololó könnyektől homályos lett előtte a világ! — Klára meghökkent... Megfogta Judit fáradt kis kezét s kérdőleg nézett könnyes szemébe. Judit válaszolt, Szó nélkül kigombolta fekete szabóköpenyét s két karjával átölelte az alatta szerényen meghúzódó régi, kopott kis egyenruháját, kihúzta zsebéből az oda befelé tűzött régi iskolai jelvényét: a fehérmezős Luther rózsát. Megcsókolta, s Klárának csak ennyit mondott: „Nem tudod, Klára, mit beszélsz. De boldog volnék, ha még iskoláslány lehetnék!”

Klára elpirult. Elszégyelte magát. Hang nélkül hajtotta össze a félig kész egyenruhát, remekbe készült tincseit hátrasimította, melegen magához ölelte régi padtársát s ezt súgta neki: „Igérem, fogom szeretni ezután, annál jobban, mert Te varrtad!”

Mák Pista panaszai.

Immár két ízben is megmondtam keményen,
Hogy az új reformról mi a véleményem:
Megnyúltak az órák, leckét kapunk szépen,
Pedig elbúcsúzánám én tőle végképen.
Minap a Mikulás is csalódást hozott,
Reform ide-oda, semmi sem változott,
Úgy történt az eset, hogy november végén
Elég vígan voltam s reménykedtem még én
És lestem a postást sokat szívszakadva,
Nincs-e nála intő netán a csomagba? —
Emlékszem jól, hogy az elmúlt sok szép éven
Ily tájban volt részem e nagy szerencsében.
Nem jött meg egyik nap, nem érkezett másnap
S neki adtam fejem a nagy vigadásnak.
A miniszter urat kezdtem éljenezni,
Mégis csak van reform s egészen jól kezd.
Ime lám az intőt mégis eltörölte,
A hétfejú sárkányt lándzsával megölte.
Igaza van, hisz ha nem tudok, megmondják,
Minek növelnék a papának is gondját. —
Örömben szinte folyton táncot jártam,
Közeltett Mikulás, szívrepesve vártam.
S amikor felderült Mikulásnak napja,
(Ne hagyj el, ne hagyj el irgalmaknak atyja!)
Ím ajándék helyett — vinné el a holló! —
Ott fekszik az intő, vagy ahhoz hasonló:
Lila a pocséjté, finom a hajtása
Oh gyászos, oh gyászos minden sor írása.
Majdnem mindegyik tárgy föl volt ott sorolva,
Nem maradt ki csak az ének meg a torna.
Hogy mi történt aztán, nehéz elbeszélni,
De még nehezebb volt a napot átélni. —
Nyelvem Mikulást is százszor megátkozta,
Ha már küldtek is, de mért éppen ő hozta.

Telek.

Kyn.

Találkozás

Szomorú novemberi ködben
Rovom az utcák megszokott sorát.
Szomorú novemberi ködben
Várok valami égi csodát.
Legyen, mi szívem lángra szítsa
Utam igazzá igazítsa!
Epedek újult erőért, hitért.
... Szomorú novemberi ködben
A rendőr rongyos kisfiút kísér.

Szegény. Halad közömbös arccal.
Szegény. Milyen kis utcasöpredék.
Szegény. Talán nem símogatta
Szerető kézzel ember egy se még.
Szegény! Nem érzi, nem is tudja,
Milyen posványos, bús az útja,
S, hogy élni, járni másképp is lehet!
Csupa rongy a ruhája, lelke ...
... Bekísérnek egy rongyos gyereket.

Engem símogattak, szerettek.
Mentő, meleg fény hullt már annyi rám.
Belőle egy kicsiny sugár is
Segített volna az utcák fián.
Tudok erőről és csodáról,
Fényről, keresztről, Golgotáról,
Mindenről, ami megment, fölemel!
... Szomorú novemberi ködben
A néma vádló mellettem megy el.

Még többre várok? Mire várok?
Mosolygó kék ég minek még nekem?
Hiszen enyém a boldog minden!
Szétosztogathatnám az életem.
Szánó szeretet úgy elkelne!
Mosoly falatja mennyi telne ...
Hány kéz nyúlna egy morzsalék hitér'!
Szomorú novemberi ködben,
A rendőr rongyos kisfiút kísér.

Túrmezei Erzsébet

Beszámoló a pályázatokról

Pályázatunk november 20-án járt le s eddig a napig megérkezett a pályaművek várt tömege. Mindössze 3 olyan pályamű akadt, mely egy nappal később érkezett. A bírálóbizottság jóindulattal ezt is figyelembe vette. Az eredmény felülmulja minden eddigi pályázatunkat s így mindenekelőtt megköszönjük a pályázóknak, azt a nagy érdeklődést, igyekezetet és szorgalmat, amelyet tanúsítottak. Igen nagy örömmel látta a bizottság, hogy a mai idők is éreztették hatásukat. Az elbeszélések között is, a versek között is sok a hazafias tárgyú, a rajzok is gyakran ábrázolnak hazafias gondolatot. Már maguk a jeligék is ilyenek: egy-egy szállóige, egy-egy elszakított vagy már visszatért felvidéki város... Látszik belőlük, hogy a pályázók lelke is ott volt az utolsó időben a nekünk olyan drága felvidéki tájon.

Ha a pályázatok számbeli eredményét a tavalyival hasonlítjuk össze, a következő eredményre jutunk. Rajzpályázatunkra a tavalyi 26 pályázóval szemben az idén 40 jelentkezett, többen nem is egy rajzzal. Elbeszélés és útleíráspályázatunkra az idén 52 pályamű érkezett, tavaly csak 27, tehát majdnem csak a fele. Verspályázatunkra 46-an dolgoztak (többen versorozatot küldtek be), tavaly csak 24-en pályáztak. Ezekből a számokból is látható, hogy az idén milyen hatalmas gárda versenyzett a jutalmakért.

A pályázatokból mindig felismerhető, hogy alsó osztályos-e a pályázó, vagy felső. Természetesen egy kis diák nehezen tud versenyezni a felnőttel. Ezért a bizottság a múltban is figyelembe vette,

ha egy kis pályázónak a művében megcsillant a tehetség. Most is így járt el. A jövőre nézve azonban arra gondolunk, hogy az ő számukra külön rendezünk pályázatot.

A nagy anyag miatt a szerkesztőség nem tudta az egész pályázatot feldolgozni és megbírálni, ezért mostani számunkban csak a verspályázat eredményét közölhetjük. Rajzpályázatunk és elbeszéléspályázatunk eredményét januári számunk hozza.

Verspályázatunkon a bírálóbizottság első díjjal tüntette ki a *Rózsalángok* jelígejű versorozatot. Kilenc kedves, hangulatos, jó formájú és könnyed ritmusú verset küldött be. A sorozat határozottan tehetségre vall. Szerzője: *Veczán József* a nyiregyházi ev. Kossuth gimnázium VIII. o. tanulója. A második helyet az *Incola* jelígejű két meleg érzésű családi tárgyú költemény érdemelte meg. Szerzője *Lakos György* a békéscsabai ev. gimnázium VII. o. tanulója. A harmadikat az *Isten* jelígejű *Utcán* című vers nyerte el eleven ritmusa, megkapó gondolata miatt. Szerzője *Szabó József* Pápa. A bizottság ezenkívül egy ötpengős jutalmat adott a *Zerge* jelígejű kis hazafias költeménynek. Szerzője *Csáky Csaba* a bpesti Toldy gimn. I. oszt. tanulója. Dícséretet kaptak a következő jelígejű költemények: *Testvérek* dalolnak, Mindent vissza (Magyar ifjú imádsága), *Ábránd* (Katonák), *Xaris-a* (Ez az egyetlen humoros költemény. Kár, hogy csak részletei sikerültek), *Őszirozsa* (7 hazafias költemény), *Harka*.

„ÉS LESZTEK NÉKEM TANUIM.”

Csel. 8,1—3.

Szétvert nyáj.

Ott hagytuk el legutóbb, hogy megkezdődik a keresztyének üldözése. Óh, ma olyan könnyen vesszük ezt a megállapítást. Ez már így van — mondogatjuk —, Krisztus követése *szenvedéssel* jár. Meg azután Isten a rosszat is jóra fordítja sokszor — tesszük hozzá. Az első keresztyén üldözéseknek is az lett az eredménye, hogy a szétvert nyáj elviszi magával Judeába és Samáriába az evangéliumot! Valóban így történt. Mégis, olvassuk csak el úgy e verseket, mint akik komolyan *átérik* ezt az első nagy menekülést. Amikor rajtunk a szenvedés órája, nem aggaszt-e a pusztulás veszedelme? Tekintsük meghurcoltatásukat, tömlöcbe vettetésüket vaskos, fájó valóságukban. És beszéljen nekünk már az első nagy üldözés a keresztyének nagy *hitéről*.

István eltakaríttatásánál azt olvassuk, hogy *nagyon* siratták őt. Pedig a kivégzettek temetésén nem volt szabad hangos siratásnak hallatszani. Hogy ezt a törvényszabta csöndet kegyes férfiak mégis megtörték, bátorságukat mutatja; és azt, hogy István megkövezését nem ismerték el *törvényes* ítéletnek.

Hogyan, hogy az *apostolok* maradhattak? Ők rendes látogatói voltak a templomnak (a hellenisták s István ezt nem tették), s így az üldözők azt vélték, hogy csak egy szekta hívei a zsidóságon belül! Bele is telt csakugyan egy emberöltő, míg a zsidóságtól a keresztyénség teljesen elszakadt!

Csel. 8,4—25.

Varázsló „konkurrens”

De hát térjünk rá az üldözés való áldására. *Misszió* sarjadt belőle. Az elszélesztett báránykák mindenütt, amerre csak futnak, beszélnek a Jó Pásztorról. Nem is hallgathatnak, hiszen mindenütt ez a kérdés fogadja őket: miért menekültök?

A samáriai misszióból két képet ír le könyvünk.

Az egyik Fülöp esete *Simonnal*, a szemfényvesztő mágussal. Ez a Simon nagyon híres varázsló volt. A nép ámulta, sőt valamely istenség földi megjelenését sejtette benne: „Ez az Istennek ama nagy ereje!” Maga is el volt telve nagyságától. Tudjuk, hogy Rómában is bűvészkedett Claudius császár idejében (41—51). Vallásalapítófélének tartották. De ez mind semmi ahhoz, ahogyan Fülöp evangélista betegeket gyógyít, tisztaltalan lelkeket úz ki. Megírigyli őt Simon s le akarja venni a *keresztyén „konkurrenciát”*. Először maga is megkeresztelkedik (hitből-e s csak később tör ki rajta az ördög hatalma, vagy pedig ravaszságból-e, — nem tudjuk); azután meg *pénzen* meg akarja venni a *Szentlélek* erejét! Borzasztó ördögi ötlet. A legszentebb isteni, lelki ajándékot világi aranyon! Péter feddésére össze kell törnie. A keresztyének imádságát kéri, hogy átok ne érje.

Péter és János, ők is szerepelnek. Ez a másik missziói kép. Jerusálemből mennek Samáriába, hogy a terjedő keresztyén gyülekezetek állapotát megvizsgálják. S találnak is hiányt. Nincsenek megelégedve *Fülöp* munkájával. Úgylátszik, nagy lelkesedésében gyorsan keresztelt

meg egész sokaságot s ezek nem vették egyúttal a Szentlelket is. Pedig csak a Lélek teszi őket — *gyülekezetté*. Nem elég, ha Krisztus nevétől hangos egy táj s *mozgalom* támad belőle. *Gyülekezetté*, a Szentlélek vezetése alatt élő *közösséggé* kell lenniök a csatlakozóknak. Ez a teljes misszió!

Csel. 8,26—40.

Úton Aethiopia pénzügyminisztere.

Majdnem így írtam le: Abesszinia pénzügyminisztere. Mert majdnem arról a területről van szó. Magyar bibliánk Szerecsenorszázként emlegeti. Abban az időben nők uralkodtak ott s hivatali címük „*Kandaké*” volt. (Tehát ez nem személynév; minden uralkodónőnek ez volt a neve, mint ahogyan minden egyiptomi uralkodónak: fáraó!) A Kandaké kincstartója, „pénzügyminisztere” (gazdag, jómódu ember, ki saját kocsiján utazik) Jeruzsálembé látogat el. Oda vissza 4000 km ez az út. Még kocsin is jókora távolság. Miért megy? Ünnepet ülni. Nem zsidó származású, de lelkét megérintette *Izráel vallása*. Bizonyára az északafrikai zsidók közvetítésével ismerkedett meg e hittel. Visszafelé menet a szent városból olvasgatja a templomban vett pergamentekercset (mely sok pénzbe került akkor). Hangosan olvassa, mert a szentiratokat így szokták. Meghallja Fülöp is, amint *Esaiás* próféta szavait betűzi s mondja. Az evangélista most egyszerre megérti, miért indította őt a Szentlélek Gáza felé. Hogy eljusson az evangélium a feketék birodalmába! Gyorsan megy végbe minden. Krisztusban teljesedett be —magyarazza az előkelő idegennek — ez a prófécia. Ő a szentiratok közepe! A tanítást tett követi: az új Krisztushívó megkeresztelkedik. Fülöp pedig, amilyen csodálatosan jött, olyan csodálatosan tűnik el. Nem ő a fontos, hanem a munkálkodó Isten!

Így töri át Isten Szent Lelke a szűk jeruzsálemi gyűrűt. Először fel *Samária* felé, aztán le *Egyiptom* felé.

Csel. 9,1—19.

Pálfordulás.

Saulusból, a keresztyén-üldözőből a legnagyobb apostol: ez a *pálfordulás*! Ennek az eseménynek nem lehet nevet adni a régi szótárból, ehhez új kifejezést kellett alkotni: pálfordulás. Mert ami Saulussal történt, az egészen *páratlan*. Azóta pálfordulásnak nevezzük ugyan a hirtelen megtéréseket, de ezek csak halvány másai amannak. Pálfordulás igazában véve csak *egy* volt. S nem ismétlődött. Ezért hiába is minden megmagyarázás kísérlete. Hogy István vértanú halála tette volna? Hogy lassú lelki átalakulás előzte volna meg? Hogy csalóka vízió lehetett csupán? Ne kísérletezzünk gyarló okoskodásunkkal. Ami „kelet gyöngye”: Damascus városa előtt történt, az az *élő Krisztus* műve volt! Ő hívta el magának Saulust tanítványul, a pogányok apostolául. Vele akarta véghez vinni azt, amihez egyszerű tanítványai szűklátókörűek voltak: *a világ meghódítását*! Hogy mi történt és hogyan, csak az Úr Krisztus tudja. Nem értették Saulus kísérői. A megvakuló keresztyéngyűlölő is csak Ananiástól hallja, mit kell tennie. Nem értenie! Hanem — tennie! Mit „magyarázhatnánk meg” mi? — Ezt a szakaszt mindig újra csak áhitattal, remegéssel olvashatjuk. S ha kétszer, háromszor, tízszer elolvastuk s egyre többet értünk meg belőle, még mindig nagyon kevés. Itt *hinniünk* kell! És elfogadnunk az egyháztörténelem nagy *tényét*: Pál megtéréssel az egyházban új nagy korszak kezdődik!

Pál két tűz közé kerül: régi társasága, a zsidó gyülekezet ellene fordul, a hitehagyónak; a keresztyének közössége pedig gyanakvással fogadja a megtért ellenfelet. De átfut a tűzön.

Damascusból ugyan neki kell menekülnie. Kosárban eresztik le barátai a város kőfalán. A zsidók nem bírnak vele a vitatkozásban. Nincsen írástudó, aki kiüthetné a nyeregből. Hiszen ő is az volt, ismeri minden tételüket, érvüket, egész valójukat. S éppen az ő szentírásukból tudja bizonyítani, hogy a názáreti Jézus a Messiás, a Krisztus! Vita helyett gyilkosai akarnak hát lenni. De Pál nem keresi a mártírhalt; neki feladata van, mit előbb el kell végeznie.

Jeruzsálemben Barnabás segítségével legyőzi a bizalmatlanságot. Igazolja magát a főapostolok előtt. Nem azért teszi, mintha önnön maga miatt lenne szüksége erre. Nem az apostolok térítették őt meg, hanem az Úr. *Magától Krisztustól vette a kinyilatkoztatást és a megbízatást.* Theológiát sem kíván tanulni a tanulatlan halászoktól. De fontos szemében a *keresztyénség egysége!* Nem kezdhet nagy munkájához, míg nem találkozott azokkal, akik Jézust életében kísérték. Be akar állni az egyház elismert körébe. Nem új dologhoz fog — saját felelősségére. Krisztus munkása ő, s ha a legnagyobbá lesz is, csak egy táborba van a többiekkel. S azok be is fogadják őt!

Apostol.

Pál nem találkozott Jézussal földi életében. Mégis apostolnak nevezi magát leveleiben, éppenúgy mint a tizenkettő. Ez nem magától értetődő. Mert bár később nemcsak a tizenkettőt nevezték apostolnak, hanem többeket, sőt sokakat, *szoros értelemben mégis csak ők — a tizenkettő — voltak az apostolok.* (Az meg merőben helytelen, hogy akármely eszme lelkes harcosát „apostolnak” hívják!) Az apostol szó küldöttet jelent. A küldöttnek *küldője* van s *határozott megbízatása.* Nem beszélheti azt, amit *akar*; csak azt az üzenetet adhatja tovább, amit *rábíztak.* Krisztus apostolai azok, akiknek a Feltámadott dicsőségben *megjelent,* véglegesen Úruk, parancsolójuk lett s *személyesen kiküldte őket* az evangélium hirdetésére. *Tehát csak egyszer, abban az időben éltek apostolok.* S mi sohasem lehetünk azzá, ha még akkora is a hitünk. Ha csak olyasmi nem történik velünk, mint Pállal. Pál apostollá lett, mert neki is *megjelent* a megdicsőült Krisztus *személyes megbízatást* adott neki, hogy legyen a pogányok apostolává. Joggal nevezi hát magát apostolnak. De bátran mondhatjuk, hogy vele az apostolság ideje lezárult!

Kijelentés.

Pált a dicsőségében megjelenő Krisztus tette apostollá. Egyik levelében úgy mondja ki ezt Pál „*hogy Isten az ő Fiát kijelentette benne.*” Mi hát a kijelentés, a kinyilatkoztatás? Hiszen olyan sokszor hivatkozunk mi keresztyének erre. Induljunk ki ebből: Istent saját eszünkkel, erőnkkel meg nem ismerhetjük igazán. El van *rejtőzve* előlünk. Nincs rá hatalmunk, hogy lerántsuk arcáról a leplet. Isten azonban irgalmas s *önként megismerteti magát,* bemutatkozik, megmutatkozik, megszólal, kijelenti: kicsoda, mit akar, kinyilatkoztatta akaratát. Ez a kijelentés vagy kinyi-

latkoztatás. Amit mi soha ki nem találhatnánk, amire lassú fejlődéssel se jöhetnénk rá, azt ő hirtelen, lenyulásszerűen elénk tárja. Így tett *Izráellel* csodálatos történetének minden pontján. Az ő akarata beszél a tízparancsolatban és a próféták ajakán. S tökéletesen *Krisztusban* mutatkozott meg. Aki látta Jézust, az látta az — Atyát! Aki Jézus igéjére hallgat, az Istennek engedelmeskedik. Akinek megjelent a Feltámadott — mint Pálnak is —, azt Isten szólította meg kinyilvánítván neki önmagát. S még csak annyit itt Pállal kapcsolatban, hogy amit *Isten mond* önmagáról, az mennyire más mint amit *mi* képzelünk el róla. Saulus azt hitte, Istennek tetsző dolgot mível üldözésével. S az Istent bántotta vele. Hagyjuk hát a *saját* gondolatainkat Istenről, hallgassunk az ő biztos kijelentéseire.

BIBLIAI KÉRDÉSEK.

Nagy örömünk volt a feleleteitekben. Örülünk, hogy az ország különböző részein jókedvvel üdvözlöttétek ezt az újdonságunkat. Hívjátok fel hát *mások* figyelmét is kérdéseinkre. Akkor szép a verseny, ha sokan futják! Persze mindenki nem nyerheti meg. De mindenki tanulhat belőle, s ez a legnagyobb nyereség.

November havi kérdéseinkre a helyes feleletek:

1. Jak. 4,15. — 2. A farizeusok ellen. Mt 12,31—32. stb. (nem írjuk ki a párhuzamos helyeket). — 3. Született Szentlélektől, tehát nem az eredendő bűnben (Mt. 1,18, Lk. 1,35.); gyermeksége (Lk. 2,52.); keresztsége (Mt. 3,17, stb.); visszautasítja a kísértőt (Mt. 4,1—11.); megdicsőülése (Mt. 17,15, Lk. 9,28—35.); imádsága a Gecsemánében (Mt. 26,39,42.); Pilátus nem talál benne bűnt (Ján. 19,4,6. stb.); természeti csodák halálakor (Mt. 27,51—53.); a pogány százados mondása (Lk. 23,47). és a feltámadása, mellyel Isten igazolja őt. — 4. Nekünk keresztyéneknek Krisztusban és Krisztus által van közünk az Ótestámentomhoz. Az Ótestámentom is Krisztusról szól, csak hogy mint az eljövendőről. Egy Isten cselekszik mindkét szövetségben, a Krisztus Atyja. — 5. Dec. 26-ika.

Ez alkalommal *Kokavec*z Károly (VIII. rg., Békéscsaba) küldte be a legjobb feleletet. 12 pontja van.

December havi kérdéseink:

1. Mi a neve és bűne annak a (különösen a középkorban dívott) egyházi *visszaélésnek*, mely a varázsló Simon nevééről neveztetett el?

2. Hol szerepel még *Fülöp evangélista* a bibliában, s mit tudunk meg róla?

3. Melyek azok az újszövetségi igehelyek, melyek idéznek *Esaiás* 53. fejezetének messiási jövendöléséből? (Ki találja meg a legtöbbet?)

4. Hol ír Pál apostol *sajátkezűleg* megtéréséről? S hányszor írja le megtérése történetét a *Csel.* könyve?

5. Meddig tartott Pálnak *Barnabással* való barátsága s mikor, hol és miért szakadt meg?

Beküldési határidő: december 25. Minél több felelet! Hadd legyen belőle a szerkesztőségnek karácsonyi öröme.

S. L.

A LYUKAS HUSZAS

Írta: Gyallay Domokos.

A keresztúri kollégiumban, ahol én diákságomat töltöttem, nem puhult el a gyermek a kényes élettől. Az előljárók nádipalcája mellett az osztályuralom ki-növéseit is sínylenünk kellett.

Az osztályuralmat úgy kell érteni, hogy a felsőbb osztályos diákok keményen hatalmaskodtak az alsóbb osztályo-sokon.

Engem például Benkő Misi fogott jobbágyi szolgálatra. Ő negyedik osztá-lyos volt, én első. Nagy különbség testi erő és diáktapasztalatok tekintetében!

Benkő Misi nemcsak robotmunkát kívánt, de mint jobbágyától a földesúr, természetbeli dézsmát is szedett tőlem. Vajból, mézből, tojásból, kolbászból, szalonnából, amiket hazulról küldözget-tek nekem, szorgalmasan kivette részét.

Azonban nem volt rideg lelkű ember, aki csak követelni tud. Gyakran tett szép ígéreteket szolgálataim jutalmazására. Azt mondotta többek között, hogy azon a napon, amikor a karácsonyi szűnidőt kiadják, bevisz egy boltba s mind a két zsebemet teletölti cukorral és szent-jánoskenyérrel.

Osztálytársaim váltig kedvetlenítet-tek, hogy csak így, meg úgy, Benkő Misi csak ámit engemet, nincs pénze, hogy a boltba vigyen. Egyszer elmondottam Misinek, hogy mit hallok innen-onnan.

— Micsoda? Azt mondják, hogy nincs pénzem? — szólt haragra lob-banva. — Hát ez mi? — penderített egy hús krajcárost az asztalra.

Egyszerre eloszlottak kétségeim!

Pénz beszél... az irigyek befoghat-ják szájukat. Húskrajcáros? Hát abból urasan meg lehet édesíteni a karácsonyi szűnidő kezdetét.

Csak el ne költse tudtomon kívüül!

Időnként tehát tapogatóztam nála: megvan-e még a szűnidei alaptókének? Ilyenkor nem maga felelt, hanem a pénzt szólaltatta meg az asztalon.

Pénz beszél... de né, né, mintha a Misi pénze selypítve beszélne.

Gyanút fogtam s elkaptam Misi elől hús krajcárost.

— De hiszen ez lyukas! — kiáltot-tam föl.

— Hát aztán? — fitymálta ijedtsé-gemet. — Örülj, hogy lyukas. Hiszen ha ép lett volna, régen elköltöttem volna. Most itt van, rajtunk áll, hogy minél jobban értékesítsük.

— Nem adnak ezért lyukas mogyorót sem! — hagyott el a reménység.

— Eltesszük, meglásd! Hiszen, ha mi ketten elindulunk a dologban...

Már küszöbön volt a karácsonyi szűnidő. Benkő Misi úgy látta jónak, hogy arra a napra, amikor a szűnidő megkezdődik, apróztassuk föl a hibás huszast s jó pénzzel jelenjünk meg vala-melyik csemegeüzletben.

Felosztotta a tennivalókat, ő majd gigondolja, hogy hol és milyen időben kell a pénzzel próbálkozni, én pedig végrehajtom az ő gondolatát.

Munkához láttunk, de kísérleteink csak nem akartak sikerülni.

A lyukas pénzzel sem a boltokban, sem a piaci bódékban, sem a kosaras pékinasoknál nem volt szerencsénk.

— Tátott szájú számár vagy! — lök-dösött meg Misi, amikor egy-egy bal-sikeről beszámoltam neki.

Így köszöntött ránk a szűnidő napja. Délután adták ki a szűnidőt, másnap jöttek utánunk a szekerek Nyikó-menté-

ről. Egész délutánunk volt üzleti ügyünk lebonyolítására.

Benkő Misi úgy vélekedett, hogy most már, miután a piactérről és főutcáról kikoptunk: a városszéli boltokat kell végigjárjunk hibás jószágunkkal. Nagyobb utakat most már nyugodtan tehettünk, mert nem szorít a másnapi lecke.

Misi megtette üzleti körútunk előkészületeit. Ezek közt legfontosabb volt, hogy kenyérbéllel betömte a lyukat s barna, ezüstsínű festékekkel színezte be a tömést. A művelet kitűnően sikerült: szemre, színre pompásan helyreállott húszkrajcárosunk épsége.

— Most aztán fel a végső győzelemre!

Elsőnek Jakabos bácsit akartuk megkísérteni a Vasút-utcában. Ott ígérkezett a leggyorsabban siker. Jakabos bácsinak ugyanis sötét, kicsi boltja volt, a világosság csak az üveges ajtón át szűrődött be hozzája s most télen az ajtó üvegét is — amint Benkő Misi megállapította — elhomályosítja a jég.

A bolt elé érkeztünk. Benkő Misi megadta a végső utasításait, aztán beléptem a boltba.

Jakabos bácsi hajlott hátú, idős kicsi örmény ember volt, drótnyelű pápaszemet viselt. Nyájasan fogadta köszöntésemet, felállt s az árusító, hosszú asztalhoz lépett.

— No kisfiam, mi jót akarsz vásárolni?

— Kettőért cukrot!

A húszkrajcárost jobbkezemben tartottam. Benkő Misi legfőbb utasítása ugyanis az volt, hogy a kétesbecsű pénzt ne tegyem ki hosszas szemlélésnek, hanem a cukros csomag elkészítése után, a legvégső pillanatban nyujtsam át a vén boltosnak.

Jakabos bácsi több fiókot huzogatott ki, mindenikből vetett néhány szem cukrot az összecsavart papirosba. De forgolódás közben nagyon barátságosan szólogatott hozzám. Örült mikor megmondtam, hogy kollégiumba járok, megkérdezte, hová való vagyok, élnek-e a szüleim, vannak-e testvéreim, mikor indulok haza?

— Ebből a cukorból testvéreidnek is juttatni akarsz, nem igaz? — kérdezte.

— De...

— No, ha te olyan jó fiú vagy, akkor megszerzem néhány darabbal! — nyult bele megint újjhegygel egy fiókba.

A csomagocskát az asztalra tette. Most következett volna, hogy a sebesült pénzt kezébe adjam. De az öreg nagyon beszédes kedvében volt, miközben letette a csomagot, új kérdést vetett föl.

— Jól van, a cukorral megörvendezteted testvéreidet, de hát szüleidnek szerzesz-e örömet? Úgy értem, hogy jó bizonyítványt viszel-e haza?

— Azt hiszem elég jót...

— Nem mutatnád meg? Nagyon szeretem ám a jó kis diákokat! No, hadd lássuk!

A karácsonyi bizonyítványt kivettem kabátom zsebéből s átnyujtottam az öregnek. Megigazította szemüvegét s hangosan kezdte olvasni az érdemjegyeket. Csakugyan jó bizonyítványom volt, egy-kettő kivételével elsőrendű jegyek.

Jakabos bácsi minden jegy elolvasása után barátságos, elismerő pillantást vetett rám.

— Te, kis legényke, hiszen te nagyon jó tanuló vagy! — veregette meg vállamat az asztalon át.

Forróság öntött el... A húszkrajcáros nagyon kezdte égetni markomat.

Az öreg azonban tovább nézte bizonyítványomat.

— Hát ez mind szép... latinból, földrajzból, számtanból ezek a kitűnő jegyek... de lássuk a legfontosabbat: a magaviseletet! Né, né, hát ez is kifogástalan, elsőrendű, jó magaviselet. No, fiam, te igazán jó úton indultál... Űgy fiam, úgy, az a legfőbb: a jó magaviselet!... Tudomány, jó magaviselet nélkül? Veszedelem az inkább, mint áldás! Te tehát mindig a becsület útján járj...

Leesett állal szemlélte a pénzt, aztán dühösen csattant rám.

— Te nyálas kölyök, tönkretetted a munkámat! — tartotta elém a húszkrajcárrost.

Csakugyan nem olyan állapotban volt az, mint mikor a kezembe adta. A verejtékezés következtében a kenyérbél kiázott belőle s az ezüsthétek lemosódott róla..

Kirohantam az utcára...

akkor lesz ember belőled... jó magaviselettel!

Visszaadta a bizonyítványomat...

Abban a pillanatban az ajtóhoz ugrottam, kirohantam az utcára s megfutamodtam be a város felé.

Zsarnokom azonban várt a sarkon és galléron ragadott.

— Mi lelt, kergetnek? — nézett gyanakodva a bolt felé. — Kirúgtak?

Nem tudtam szólni erősen csorgott a könnyem.

— Váltottál? Hol a pénz? — igyekezett lelket rázni belém.

— Nesze! — nyujtottam át neki.

— Buta kölyke, most már kezdek elől. Gyere, igazítsuk meg s próbáljunk vele az alsó városban!

— Én többet sehoh sem próbálkozom! — tagadtam meg az engedelmességet. — Hagyj nekem békét, nincs több közünk egymáshoz! — mertem kimondani a szabadító nagy szót.

Fölsapkázott, meglökdösött, de én könnyen vettem a bántalmazást. Az a fő, hogy elmenekültem a vén Jakabos ítéletmondása elől... nem vághatta szemembe, hogy hazudik a bizonyítvány... nem érdemlem meg a jó jegyet magaviseletből...

Az elfelejtett May Károly

Ez év márciusában mult 25 éve, hogy May Károly meghalt. Bár nevét mindenki ismeri, hisz alig van olyan ember, aki gyermekkorában nem olvasta volna legalább egy könyvét, halálának 25 éves évfordulóján, alig emlékeztek meg róla, nálunk talán senki. Csupán a Magyar Földrajzi Társaság folyóirata, A földgömb, ismertette kedves cikkben, hogy mennyi téves híresztelés terjedt el s van még a mai napig is forgalomban May Károlyról. A legáltalánosabb vád, hogy lábát sohasem tette ki Németország területéről, s így a leghihetlenebb kalandokat írja le, s hibásan megrajzolt tájakra vezet olvasóit. Ami jó ilyen szempontból régényeiben, azt eddig fel nem derített forrásmunkák alapján írta. Talán ennek az elterjedt véleménynek tudható be, hogy, bármennyire népszerűek is régényei, őt soha sem emlegetik, érdemeit el nem ismerik.

Pedig igazán sokat utazott; sokáig élt az Egyesült Államok területén, s valóban mérnökösödött egy ideig a nyugati vasút földmérési munkálatainál. Később prémvadász lett, s bejárta a Sziklás Hegység vidékét. Ezenkívül volt Afrikában, Ázsiában, sőt Szumátra és Ceylon szigetén is.

Kétségtelen, hogy a könyveiben leírt kalandok nagy része képzelet szüleménye. Kétségtelen az is, hogy May, mielőtt valamilyen országról írt, lelkiismeretesen átnézte az arról szóló könyveket. S valóban ma földrajzi szakemberek mondják, hogy nincs tévedés régényeiben. Bárhogy is álljon ez a kérdés, mi úgy érezzük, May Károly volt az első, aki régényeivel felkel-

tette érdeklődésünket távoli világrészek iránt, ő vezetett először az amerikai indiánok közé, általa ismertük meg a Mahdi országát, a rejtelmes arab pusztákat, a vad Kurdisztánt, s ő volt az első, aki arra ösztönzött bennünket, hogy térképet vegyünk a kezünkbe, s megkeressük az általa leírt országokat. Nagy érdeme, hogy sohasem csalódtunk, mindig megtaláltuk, amit kerestünk. Így volt az, mióta csak May-könyv megjelent s így lesz mindig. Ifjúsági könyvtárakban mindig az ő könyveit fogják leginkább keresni, s nem egyszer láttam, hogy nyaralások alkalmával a papa épúgy May könyvvel szórakozott, s pihente ki az év fáradtságos munkáját, mint serdülő fia.

A németországi Radebeulban van a Karl May Museum. Itt őrzik azt a gazdag néprajzi anyagot, melyet May hosszú utazásai alatt összegyűjtött s tisztelői kiegészítettek. Olvassuk azzal az érzéssel könyveit, hogy gazdag képzeletű író volt, s élvezetes előadása szinte belopja tudatunkba azt a sok földrajzi s néprajzi adatot, melyet érdemes megjegyezni. Ezt köszönjük neki s azt a sok kellemes, izgatott órát, melyben csillogó szemmel olvastuk s olvassuk Winnetou-nak a kalandjait s a kis Hadzsi Halefnek mókáit.

S.

A nagyevők hazája egy angol utazónó szerint Ausztrália. Egy ízben látta, hogy két ember reggeltől estig elfogyasztott félmázsza kengurusültet és utána még rengeteg gyümölcsöt. Egy helyen egy öttagu társaság 150 hattyutójást evett meg, anélkül, hogy megártott volna nekik.

A gyász színe nálunk a fekete, a kínaiaknál a fehér, az abesszíniaiaknál a szürke, a törököknél a kék. A hajdani francia királyi udvarban ibolya volt a gyász legelőkelőbb színe. A velencei dogék számára pirosszínű gyászöltözéket irt elő a szertartás.

Mai ismerteink szerint az idegingerület sebessége másodpercenként 50 és 100 méter között változik. A „gondolatgyorsaság” tehát éppenséggel nem az a hallatlan mértéke a sebességnek, aminek a kifejezésére emlegetni szokták. Nem több az 180—360 kilométernél óránként, tehát legfeljebb há jó versenykocsi irama. A hang 333 métert fut meg egy másodperc alatt, a fény és a rádióhullám meg éppenséggel 300.000 kilométert.

Általában azt tartják, hogy a rövidlátás a műveltség jele, mert az ember attól lesz rövidlátó, hogy sokat olvasott. Dr. Braun megvizsgált 3500 svájci tanulót s valóban azt találta, hogy a rövidlátó tanulók között több a jeles diák, mint a távollátók között. A rövidlátók közül 41.3% kitűnő eredményt ért el, míg a távollátóknál 21.2% ért el hasonló eredményt.

Amerikában sötétben világító lakkbevonatokkal kísérleteznek. Az ilyen lakkal borított gépkocsik éjtszaka, minden kivilágítás nélkül, 800 méter távolságból láthatók.

A legszívósabb élőlény a teknősbéka. Az éhséget hónapokig kibírja. Rédi, a híres természetudós, egy teknősbékanak kiszedte az agyvelejét s a szerencsétlen állat még hat hónappal később sem mult ki. A teknősbéka azonban jeges vízzel telt medencében két hét alatt elpusztul, mert nem bírja a hideget.

Valamennyi tenger és tó között halban leggazdagabb a Kaspi-tó. A halbőséget a tó éghajlatának, számos és kiterjedt zátonyainak és helyel-közel változó sótartalmának tulajdonítják. E körülmények lehetővé teszik, hogy a legkülönbözőbb fajtájú halak találják meg benne kedvező életfeltételeiket.

Tudományos megállapítás szerint eddig a világon a legnagyobb hideget a Hama melletti Werchojansk városkában, Szibériában észlelték. Tizenkétévi megfigyelés azonban a kis várost megfosztotta ettől a dicsőségtől, mert kiderült, hogy a hőmérő Werchojansk-ban a —70 Celsius fok alá sohasem esett, de van egy hely, ahol még ennél is hidegebb napok fordulnak elő. 1933-ban Oimekon szibériai városban légkutató intézetet állítottak fel, amely a szibériai helyeken állandó megfigyeléseket végzett. Oimekon Nyugatszibériában fekszik és itt elég gyakran —78 C fokot mértek. A városkában mintegy ezren laknak, de sem az emberek sem az állatok nem szenvednek a hidegtől.

A zsiráf néma állat. Ha megtámadják, nem tud menekülni, csak mellső lábaival védekezik.

Kőolaj 3000 méter mélységben is található. A legmélyebb olajforrás Kaliforniában van, mely 4500 méter mélységből fakad.

A tenger sótartalma különböző. A Kaspi-tó vize literenként 6 grammnyi, a Balti-tengeré 17, a Földközi-tengeré 33 gramm sót tartalmaz. Legtöbb só a Holt-tenger vizében van: literenként 223 gramm.

Észak-Afrikában van egy igazi tintafolyó. Ebbe a folyóba két mellékfolyó ömlik: az egyik taninsavak oldatát tartalmazza, a másik vassókban bővelkedik. Mikor tehát ennek a két folyónak a vize összekeveredik: az a folyó, amelybe ömленek, valóban tintafolyóvá válik.

Szobrászat céljaira legjobb a litvániai tölgyfa, amely a véső alatt nem török szilánkokra és a szű nem támadja meg.

Az érzékelés foka érzékszerveink szerint változik. Szemünk a világítás 1%-nyi csökkenését, vagy fokozását már észreveszi. Karunk a súly 2.5%-nyi; bőrünk a rájanehezhető nyomás 5%-nyi; hallászervünk a hang 10%-nyi; de szaglászervünk a két különböző szagot már csak 30%-nyi mértékben tudja megkülönböztetni.

P. F.

DIÁKBÖLCSESÉGEK

Írta: dr. Szigethy Lajos.

A *pragmatica sanctio* szerint a leányág akkor léphetett trónra, ha a fiág kihal. Egy fiú így csavarta el a dolgot: A leányág akkor fog trónra lépni, ha kihal.

Szeret a diák rövidítve, összevonva beszélni. Például ilyenformán: Deák Ferencet a haza bölcsének nevezték, mert Kehidán született. Vagy a könyvben ez áll: Pázmány Péter Nagyszombatban nemes ifjak kiképzésére szolgáló iskolát alapított. A diák így hadarta el ezt: Pázmány Péter Nagypénteken szolgálók kiképzésére iskolát alapított.

A neveket és fogalmakat könnyen összecseréli a diák. Nem tudta az egyik, ki küldte Szent Istvánnak a koronát. „Gondolj az esztendő végére”, segíték neki. A koronát *December* pápa küldte, vágta ki boldogan. A felelet némileg logikus, mert Szilveszter is, december is az év végét jelenti. Hunyadi János a diák szavával *törekvő* hős lett, *törökverő* helyett, Thurzó György pedig *adóadó* híve a királynak, nem *odaadó*. A reformáció történetében azt mondta a fiú, hogy Luther ellenfele *iksz* Leó pápa volt. A római tízes számot X betűnek olvasta. A riadei ütközetben a németek királyát Madarász Viktornak nevezte el, noha az Madarász Henrik volt, Ki volt az erdélyi szászok reformátora? Felelet: Szász Károly. Pedig hát Honterus János volt.

„Ki fedezte fel Amerikát?”, kérdeztem. A fiú nem tudta. Segíteni akartam: Ko... Ko... Boldogan és büszkén vágta rá: *Kossuth Lajos*. Egy diák azt a véleményét kockáztatta meg, hogy a bécsi fogadalmi templomot azért hívják így,

mert mindig ott fogadják Ferenc Józsefet ünnepélyesen, ha Bécsbe érkezik. Keszthelyről annyit tudott egy másik, hogy ott gróf Festetich *georginát* ültetett. Így értette a sűgást, hogy *Georgikont* alapított. A sűgás rosszul értésére ez a következő is jó példa. Az volt kérdés, ki volt a legnagyobb görög tragédiaíró? Jobbról sűgták: Aristophanes. Balról meg: Sophocles. A gyerek kivágta: Aristophokles. Hogyan keverhet valakit a diák ártatlanul emberölés gyanújába? Itt van rá a következő eset. Ki ölte meg Gertrudot? *Katona József*, felelte nyugodtan a tanuló. De ez még nem volna baj. Katona régen meghalt, nem lehet felelősségre vonni. Nagyobb hiba volt, hogy Miskolcon a református leányiskola egyik növendéke a 80 éves akkori református püspökről, Kún Bertalanról, mondott ilyesmit, aki éppen ott lakott. Tudvalevő, hogy a bécsűjhelyi csatában Frangepán Bertalan, a kun csapatok vezére, megölte a bős osztrák herceget, Frigyet. Ezt így csicseregte el a kis lány: A hős Kun Bertalan levágta a bős Frigyes herceget. Az eperjesi diák bölcsesége meg egy egész társadalmi osztályt kivégzett. „Kik járnak az egyetemre?” kérdeztem. Sűgják neki: „Akik a középiskolát elvégezték.” A diák feleli: „Az egyetemre a kivégzettek járnak.” A bujdosó Rákóczi itthon maradt társai a diák szerint *magnéziát* kaptak. Pedig hát amnesztia volt az. Hiába azok az idegen szók! Csak akkor használjuk őket, ha a jelentésükkel tisztában vagyunk! Tudvalevőleg a kapzsi velenceiek Zára városának átengedésé-vel fiztették meg magukat II. Endré-

vel azért, hogy keresztes vitézeit átszállították a Szentföldre. Látom, hogy a gyerekek nem vigyáz a magyarázatra s megkérdem: „Ingyen vitték át a velenűceiek a keresztes vitézeket?” „Nem, tanár úr, kérem, hajón.” Mikor Arany Toldi-ját olvastuk, megkérdéztem, mit jelent az, hogy Toldi György „csak úgy hüle-füle”. Azt felelte rá a kérdezett fiú, hogy a meghülés a fülére ment. A városi fiúk bizony nagyon tapasztalat-

lanok falusi dolgokban. Így felelt nekem egy azzal, hogy a sertéseket a *kecske* őrzi. Végére jártam a dolognak s kitűnt, hogy egyszer látott egy kecskét is sertések között s azt hitte, hogy az éppugy őrzi a sertéseket, mint a juhász puli kutyája a birkákat.

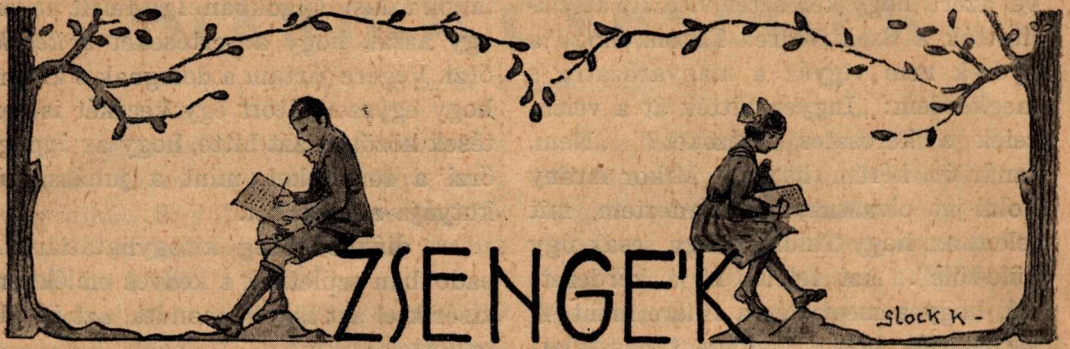
A diákbölcsesség kifogyhatatlan. A padokban születnek s kedves emlékként kísérik el azt is, aki mondta, azt is, aki hallotta...

A karácsonyfa alatt.

Szegény kis Pistának, amint mostan látom,
Nem sok ajándékot hozott a karácsony.
Egy új *latin* könyvet, hogy legyen helyette,
Mivelhogy a régit régen elvesztette.
Egy iszonyú *négyest* német dolgozatra,
Jégpályabérletet, de *széjjelszakasztva*

S íme legalul lóg, lehúzza a súlya,
Öt derék négyessel az *intőcédula*.
Volt egy *bot* is a fán, de azt már levették
S úgy vélem, hamarost használatba tették.
Ennyi bajnak láttán ki gondolhat jóra?
Lehet itt remény egy szép vakációra?

A MIKULÁS.

Multévi pályázatunkon második díjat nyert.

Mikulást vártam.

Fagyos, hideg, kemény volt már a föld, sivár, egyformán szürke az ég, a fák ágai kopaszon, levél nélkül meredeztek fölfelé, s róluk a varjak le-lecsaptak a göröngyös útra. A kéményekből szélszéyes kacskaringózással szállt fel a füst, a rétet, és a barnatestű dombokat homályos köd ülte meg. A verebek a búbospacsirtákkal fázósan ugráltak az országúton, vékonylábú, kicsi cinkék egész az ablakig merészkedtek.

Emlékszem, pontosan ilyen volt a falunk decemberelejei képe azon a délutánon, mikor a Mikulást vártam. Emlékszem, hogy páras lett az ablak, amint hideg lapjához szorítottam az arcom, s azt is tudom, hogy nem volt a világon még egy gyermek, aki jobban várta volna a Mikulást

Vártam nagyon. Szerettem volna előretolni az időt, hogy minél előbb itt legyen az est és ki-kiszaladtam az utcára, hogy nem közeledik-e valami rendkívüli, ami esetleg a Mikuláshoz tartozik.

Nagyon vártam. Nem az ajándékért, amit esetleg hozni fog, éreztem, tudtam világosan, hogy nem ezért. De mégis állandó izgalomban voltam, minden kis neszre összerezentem, s ez az izgalom

az idő mulásával mindjobban fokozódott. Feszült idegekkel vártam, és láttam, hogy minden velem együtt érez, minden vár valami csodálatost: az óra ketyegése sem olyan egyhangú, a tűz lobogása is nyugtalanabb a kályhában, mintha a levegő sem lenne mozdulatlan, az ablaküvegek reszketnek és minden tele van a várás izgalomával.

Máskor is vártam én már Mikulást, de nem így. Azelőtt az ajándékáért vártam, most másért.

Látni akartam a Mikulást.

Látni akartam, mert még sohasem láttam. Ez a gondolat fűtött, izgatott, lázított, ez nem hagyott nyugton. Elhatároztam magamban: látni fogom!

Ő, gyakran találkoztam én övele képeken, könyvekben, öreg szakállas bácsinak rajzolva, piros, mosolygós arccal, szelid, kék szemekkel, kampósbot a kezében, nagy puttony a hátán, ez tele minden jóval. Játék, édesség éppúgy látható a puttonyában, mint virgács, amellyel meg veri a rosszakat. Mellette pedig sokszor fekete, pirosnyelvű, gonoszvigyorgású krampuszokat is láttam. — De én nem hittem ezt el sohasem. Nem hittem a virgácsot, hogy azzal veri, de nem hittem el ősszakállú külsejét sem. Nem, ő nem lehet olyan öreg, —

gondoltam — mert akkor nem tudna leereszkedni hozzánk, nem tudná megérteni a gyerekeket. És nem lehet az, hogy gonosz krampuszokkal jár, mert ezt nem lehet összeegyeztetni a jóságával. És azt sem értem, hogy, ha ő olyan jó, mért nem visz mindenkinek egyformán ajándékot? Miért visz a szegényekhez kevesebbet, és a gazdagokhoz többet, mikor éppen megfordítva kellene! Különös, nagyon különös, mondhatni: érthetetlen ember az a Mikulás! Én csodálatosképpen nem tudom őt semmilyennek sem elképzelni. Csak a szemét látom magam előtt: meleg, jóságos és fényt sugárzó a tekintete.

Tehát elhatároztam, hogy meg fogom őt látni. Hogy hogyan, azt még magam sem tudtam, csak odaálltam az ablakhoz kikészített kis cipőim mellé és vártam. Vártam a percek, az órák, az egész nap mulását és egyúttal az estét. Lassan jött el, de azért mégis csak egyre szürkült, sötétedett a nap, a kinti varjak fekete színét lassanként magára öltötte az egész világ. Beesteledett. Az én izgalmam egyre nőtt, a vacsorához is alig nyultam később, csak figyeltem az ablak felé.

Hiába. Mult az idő, az est halkan az éjszakába fordult, és még mindig nem történt semmi. Már kezdtem letenni arról, hogy meglátom a Mikulást, a várakozás boldog izgalma lassan eltűnt, helyét valami üresség, valami csalódásféle foglalta el, s a szám széle megremegett a visszafojtott sírástól. Már nem is jön, már nem látom meg — adtam föl búsan a reményt.

... De mégis!

Mintha valami kis zörgést hallottam volna odakint... Valami kis neszt, amit inkább érez az ember, mint hall...

Jaj! mi lehet az?

Már megyek, szaladok is kifelé. Ki az udvarra, bele a végtelen sötétségbe. Kíváncsian, félve, vad szívdobogással nézek körül. Hol van a Mikulás?

És megláttam.

Rémület meg öröm futott át egyszerre a szívemen. Ott... ott az udvar végén, lent a kertnél, ott volt a Mikulás. Ott lent, messzebb tőlem valami fényesség suhant át a levegőben, és hirtelen eltűnt a kert deszkakerítése mögött. Csak a pillanat ezredrészéig tartott a különös káprázat, az ismeretlen fényesség egy szemhunyasnyi ideig ragyogott csak előttem, aztán eltűnt, mintha nem is lett volna. De én tudtam, határozottan, biztosan tudtam, hogy az a Mikulás volt. Igaz, hogy nem láttam a külsejéből semmit, hogy fiatal-e, vagy öreg-e, van-e bő palástja, szakálla, puttonya; mindezt nem láttam, csak annyit tudok, hogy az a pillanatig tartó fénycsoda ő volt biztosan és csalhatatlanul, mert hiszen ki is lehetne más? Ő volt az, ő volt: a Mikulás, és én láttam, láttam, láttam! Megjelent nekem, már tudom, milyen, tudom, hogy napsugárból szótt fény, olyan, mint a jóság az édesanyám szemében!

Láttam őt, láttam!!

* * *

Még most sem tudom, mit láttam akkor a sötétkék decemberi éjszakában. És nem is akarom megmagyarázni. Meghagyom magamnak azt a gyermeki, tündérvilági illúziót, hogy a Mikulással találkoztam.

Elvégre: miért ne láthattam volna? Ha van fény és jóság a világon, miért ne...?

Kéri Ilonka
VI. o. t. Bonyhád

Beszéljünk magyarul!

Manapság mind többet és többet hallhatunk, olvashatunk a magyar szellemnek arról a megmozdulásáról, amely nyelvünket eredeti, szép tisztaságába akarja visszaállítani. Az újságok hasábjain, folyóiratokban, a rádióban mind többször szólal meg az a búzditó szózat, hogy vigyázzunk nyelvünkre. Megindult a mozgalom a felnőttek körében is, de anak igazái hirdetője majd csak a mai ifjúság lesz.

Az ifjúi lélek mindég fogékonyabb a léleknemesítő eszmék befogadására, mint a nehéz élet gyötrelmeiben elfáradt felnőttek. A gyermeket már kicsiny kora óta kell szép magyar beszédre szoktatni s amit a szülők és a gyermek környezete elkezdett, azt a munkát folytatjaj talán még fokozottabb szeretettel, türelemmel, lelkesedéssel az iskola. A tanulók egymást ellenőrzik; nemes verseny támad közöttük. Vigyáznak, hogy minél kevesebb idegen szó csúszsék ki ajkukon. A komoly gyermek később környezetére is nagy hatással lehet s közös munkával bizonyosan eléri majd a magyar nemzet azt, hogy a város nyelvénék becsúszott városiasságát, a falunak néhol sajnálatosa elromlott nyelvét tisztán csengő, igazi magyar nyelv váltja fe.

Dolgozzatok, iskolásgyermek és magyar ifjúság! Dolgozzatok megkészserezett erővel; Ti vagytok a nemzet reménysége! Látjátok, a felnőttek is kiveszik részüket a nemes munkából. A kereskedelmi, hivatali és közéletben fáradt testű, de magyar lelkű emberek odaadással dolgoznak nyelvünkért. Hogyne dolgoznék az ifjúság megszoszorozott tetterővel? Az az ifjúság, melynek szívében még érintetlen az első gyermekálmom, melyenk életét nem kese-

rítette meg a küzködés, hátát nem tették hajlottá a súlyos gondok.

Igyekezünk hát minden erőnkkel megtisztítani szép magyar nyelvünket, s akkor az a nyelv, mely a magyarság ajkán fog élni, védőfegyverünk lesz; e nyelv segítségével fogjuk Magyarországot ismét nagyvá és erőssé tenni!

Czirákya Júlia

A Budapesti Evangélikus Leánygimn.
VIII. oszt. tanulója.

Magyar Testvéreinkhez!

Ti ott fenn a Felvidéken,
Drága jó testvérek,
Hozzátok száll a fohászuk
Boldogtalan népek!

Ily nyomorult, szörnyű sorsban
Vajjon miért vagytok?
Gaz népeknek a korbácsa
Rajtatok mért csattog!

Mily fájdalmas árva népnek
Még árvábbá lenni,
És egy gaz nép átka mellett
Keresztet viselni.

De ne félj, mert van még aki
Nagyon szeret téged,
Lenn a Duna-Tisza völgyén
Él jó s hű testvéred!

És nem járod egyedül a
Kínos kálváriát:
Egész Csonkamagyarország
Szeretettel vár rád.

És eljő a feltámadás,
Mikor minden lénynek
Igazságot oszt a Krisztus
És megsegít téged!

Eltűnik a fájó határ
S viszajön a régi,
S a testvérek ajka együtt
Az Istent dicséri!

Szeiler Rózsa
ev. lgimn. III. o. t.

OBSIDIO PATAKIANA ✓

Regény.

Negyedik közlemény.

Irta: Fehér Gábor.

— Azonnal beszélni kell a rektorral — szólt Mokcsay. És már szaladtak is befelé. Füleky András rektort azonban szemben találták. Kalap és felső köntös nélkül szaladt végig a hosszú folyosón. Már messziről hadonászott és kiabált a szénior felé.

— Maga gyilkos! Meneküljön, itt ne lássam, mert még bajba dönti az egész komunitást. Jaj, hogy ezt nekem a vén ember mind megmondta ezenmód; de nem adtam rá, bezzeg bűnhódhetünk most. Kávásy spectábilis, azonnal hagyja el az iskolát.

De Kácsándy a rektor vállára tette a kezét. Az 'elképedt a hallatlan tisztelenségre. Az esküdt szilárdan a szeme közé nézett, aztán így szólt.

Nagytiszteletű uram, nagy baj vagyok; nem kapkodni kell most, hanem gondolkodni és tenni.

Füleky rektor a kezét tördelte.

— Menjenek a vén lab... vagy mit is mondok; menjenek Csécsy uramhoz, ha tud valaki segíteni, akkor ő az, mert én most nem tudok gondolkodni sem.

Azzal tovább szaladt.

A három fiatalember egy perccig tanácskozott. E tanácskozás eredményeként a szénior elszántan megindult a Csécsy uram szobája felé, amely a folyosó legvégén volt.

Az öreg Csécsy János, „a vén labanc” Füleky András rektor elődje volt, jelenleg már félig meddig nyugalomban s a kollegiumnak csak a gazdasági vezetését látta el. De azért nem volt olyan ügy, amelyben az ő szava ne lett

volna a döntő. Annak idején Thököly felkelésének leverése után, amikor az iskola harmadik, ezúttal 17 éves bujdosása megkezdődött, Csécsy volt az, aki Gönczön heroikus erőfeszítéssel az iskolát fenntartotta, s amikor 1695-ben a jezsuiták a kollégiumot Göncről is elűzték, ugyancsak Csécsy vezette Kaszára a növendékeket és tanárokat és ott saját vagyona feláldozásával is tágas faépületet emeltetett, amelyben a főiskola hét évig talált elhelyezést, sőt később a belvárosba került. De nem ezek az érdemek voltak azok, amelyeken a nagy professzor hatalma alapult. Sőt a Nigrelli császári vezérrel való barátsága révén nagyon is gyűlölték, és „vén labancnak” címezték mindenféle. Csécsy uram hatalma a nagy eszében és csodálatos előrelátásában nyilvánult meg. Merev puritán felfogása miatt útjában volt sok időszerű gondolatnak, de ellene nem lehetett semmit se tenni. — Túrni kell az öreget a hasznáért — adta ki tekintetes báró Ragályi Boldizsár főgondnok uram a jelszót, és a patakiak túrtek szívesen, mert tudták, hogy nincs olyan baj, amelynek az öreg élet ne tudná venni.

Csécsy János uram két év óta özvegyember volt. A fiát, ifjú Csécsy Jánost, aki akkor a kollegiumban kezdő tanár volt, ki nem állhatta. Saját kívánságára benn lakott az öreg a kollegiumban. Berendezkedése felette igen egyszerű volt. Asztal nem volt a szobájában, mert a vastag fal ablaknyílása feleslegessé tette ezt a bútordarabot.

Egy szék, egy ágy, egy korsó volt az egész bútorzat. A falon egy fél oldal sárga avas szalonna lógott, ami az akkori orvosok hite szerint kitűnő patikaszer a hektika ellen. A falon lógott még egy hosszú kék mente meg egy bélés nélküli tóga. Egyetlen fényűzése volt, az ágy fölé akasztva, egy keret nélküli portré, amely Kálvin Jánost ábrázolta. E felsorolt tárgyak tették a nagytiszteletű úr összes vagyonát.

Alacsony, köhécselő, szikár ember volt a professzor. Háta olyan görbe, mint egy púposé, feje annyira előre nyujtva, hogy a szembejövő láthatta még azt a görbe, sárga fésűt is, amely a tarkóján a haját összetartotta. Savanyú képpel fogadta a széniort.

— Na mivel számol be domine?

— Nagy uram, baj van, nagy baj!

— Ha baj, hagyja végül. Először a jelentést.

A szenior nagyot nyelt, de tudta, hogy ellenkezni nem lehet. Elkezdte tehát.

— Az arдай malom bérlője tegnap beküldte a köteles búzarészt.

— Rójon ki rá két forint birságiomot. A kontraktus szerint három nappal a vásár előtt köteles szállítani.

Az újhelyi asztaloscéh szőlőkaró küldeménye tizenkét szekéren megjött.

— Szállítsák rögtön a királyhegyi szőlőbe; kísérje két akadémikus.

— Jelentem továbbá, hogy az alumnusok száma mai napon száztizennégy. Negyvenöt akadémikusok, hatvan kilenc fika. Ellátás rendben. Egyéb újság nincs.

— Jó. Na most mondja el, mi baj.

Kávásy elbeszélte mindent részletesen. Az öreg elképedt.

— Hallatlan. És én erről csak egy óra múltán értesülök. Most figyeljen

ide domine. Minden mostani rendelkezésem semmis, érti.

— Értem.

— Most rögtön menjen és állítson a kapuhoz meg hátul, ahol ki lehet menni, két-két órta. Be kell engedni minden diákot, ki senkit. Aztán az esküdteket hívják össze és egy fertály óra múlva hozza fel ide hozzám.

Egy fertályóra múltán az esküdtek ott állottak a rektor előtt. Az most már nyugodt volt, legfeljebb a nagy komorsága mutatta, hogy baj van. Kimért, nyugodt hangon beszélt.

— Kelmetek mindnyájan esküt tettek a kollegium hűségére. Most mindekelőtt titoktartásra van szükség. Ami itt történik, hétpecsétetes titok.

A dejakok intettek, hogy tudomásul vették. A rektor felmutatott egy írást.

— Kezembem van a helytartótanács Kossovich alispánhoz érkezett leiratának másolata, de dato 1711. A leirat kötelességévé teszi az alispánnak, hogy a pataki skólát a jézsovíták számára minden módon megszerezze.

A felháborodás moraja hallott. A professzor folytatta.

— Hogy szándékosan keresett ürügy volt-e a mai összetűzés, azt egyelőre megállapítani nem lehet, de nem is fontos. Fontos most csak az, hogy a rendelkezéseimet pontosan teljesítsék. Tehát a következőket rendelem és parancsolom:

— Domine Kácsándy azonnal felmegy a várba és ott felkeresi Kossovich alispán urat.

— Én?! azt a gazembert?! — tiltakozott a fiatalember.

— Kossovich alispán urat — ismételte nyomatékkal a vén labanc. — Átadja neki ezeket az írásokat; ezek iskolatanácsunknak a vármegyei hatáskört

érintő végzései. Mondja meg, hogy személyesen nem mehetek, mert holnap reggel a királyhegyi szőlőbe kell kimenem. Okvetlenül adja át a tekintetes úrnak atyafiságos üdvözlőlevelet is. Aztán ott időzik egy fertályórát. Ha kérdezősködnek, azt kell mondania, hogy a kollégiumban alig néhány ember lézeng, holnap pedig azok is a szőlőbe mennek. Onnan eljövet a kapunál bal oldalt első ajtó a valetudinarium, oda bemegy. Biztosan ott találja Rác Miskát, a chirurgust. Megkérdi, mi van frater Ignáciusszal. Ha él, akkor Rác Miskának a következőket mondja: Mi Csécsy János, a sárospataki skóla rektora megparancsoljuk neki, hogy a beteg jezsovitát ápolja, egy percre el ne hagyja, mert feltehető, hogy Kossovich uramék praktikájával előlni akarják, hogy kellő üriügyük legyen felindulni a reformata skóla ellen. E munkában a chirurgus támogatást találhat Bozsó János és Kazay István lánckenétekben, akik a mi titkos embereink. Domine Mokcsay rögtön idehívja Berjényi Pál bodnármezttert és Szabó Imre kollegistát. Berjényit a bodnársoron találja, Szabó Imrét benn az iskolaépületben, cigánysor, harmadik cétus. Domine Kászoni felhívja ide Stibli Samu pedellust, maga személyében pedig itt várakozik az ajtó előtt. Domine Bódog fogja ezt az írást; azon várbeli katonák névsora, akik kálvinistákból lettek katolikusokká. A vásárban ezek közül vagy hármat felkuatt és felhossa ide. Domine Kaposy a bormérő sátorokban levő tógátusokat nevében azonnal berendeli az épületbe s helyettük fikákat küld ki. A tógátusok közül a részeg aludja ki magát, a józan a szenior rendelkezésére benn marad az épületben. Domine Hardicsay felmegy a levéltárba,

lehozza onnan az ötezerszázhatos aktacsomót. Domine Fekete rögtön felkeresi és elémállítja Csertőre Mátyást. A szenior kivételével elmehetnek.

Mikor ketten voltak, a vén labanc folytatta:

— Spectábilis Kávásy fogja ezt az ólmot meg papirost és írja: Intézkedni kell, hogy egy diák se hagyja el a kollégiumot engedély nélkül. Spectábilis tudja, hogy az U alakú iskolaépület csak a két szárny végén lévő huszonnégy öl szabad téren támadható. A két szárny, a cigánysor és a katonasor közötti szabad bejárást tehát el kell zárni. Ezért az újhelyi karókból a két szárny vége közt latorkertet fondáltat, hatszorosat. Rögtön a latorkert mellé belül ásat egy árkot; három rőf szélest, két rőf mélyet. A gazdasági kertből a szalmát mind felhordatja az udvarra. A fikákkal szedet a Bodrogparton tíz zsák bürköt. Az italmérőből hozat húsz nagy kanta pálinkát. Ha nekünk nincs elég, hozat a Gyöngytyúkból. Itt szembe az iskolával a Berjényi portára áthordat száz karót, azt befedeti paréjjal. Az ó prebitoria harmadik ablakán a vasrácsot megcsináltatja, mert inog. Az arдай búzát betéteti a granáriumba. Éjszakára erős őrséget állít. A tűzoltó makinát felviteti a padlásra; gondoskodik, hogy víz elegendő legyen. A főbejárat felett egy darabon felszedeti a zsendelyt, a makina mellé domine Bérest állítja. Ha mind ezek készen vannak, további rendelkezések végett jelentkezik. Elmehet.

A szenior ment. Ugyanekkor Hardicsay már jött az iratokkal. Öt perc múlva a lőtás-futás, zshivaj, ajtócsapkodás megkezdődött. Olyan volt a kollégium, mint egy méhkas.

A vén labanc kiszólt az ajtón,

— Itt vagy Stibli fiam?

— Itt vagyok nagyuram.

— Na akkor hívd be fiam domine Kászónit is.

A két ember bejött. Csécsy uram a diákhoz fordult.

Azért hívtam be domine, hogy ha ez az ember — és itt rámutatott a pedellusra — engem meg akarna támadni, ezt akadályozza meg. Én már bizony nagyon öreg ember vagyok, ő az erősebb.

A két ember értetlenül bámult a rektorra. Stibli Samu eltátotta a száját a meglepetéstől. Kászóninak nevetni kellett, amikor végignézett rajta. Furcsa vereshajú szeplős ember volt Stibli. Veres rásával bélelt setétkék salavárijával, kávészínű német nadrágjával, fehér harsnyájával volt benne valami papagájszerű. Ami pedig a kálvinista patakiak előtt legfurcsábbnak tűnt fel rajta, az volt, hogy német stiblit viselt. Innen kapta a nevét is. Riadt tekintettel nézte a professzort, aki hátratett kezeiben egy vastag iratcsomót szorongatva le s fel sétált a szobában. Végül mégis megállott a pedellus előtt. Egy darabig szembenézett vele nagy jóindulattal, aztán egyszerre mellbe vágta a németet barátságos szavakkal.

— Mondjad már kis fiam; olyan régen akartam tőled kérdezni, megkapod te rendes időben Kossovich alispán úrtól azt a havi ötven pengőforintot, ami neked a nálunk való spionkodásért kijár.

A veres ember megrendült.

— Én?! Hogy én, nagytiszteletű uram? Én kémkednék az én kegyes jótevőim ellen? Veszítsen el az Isten, ha ..

— Ejnye ejnye Samu fiam, el ne átkozd már magadat hiába. Inkább megmutatom neked, ehol-e az apochák

szépen összegyűjtve, a havonként felvett ötven forintokról. Mind a saját aláírásod.

A pedellus rámeredt a nyugtákra, a rektor folytatta: Látod úgye kis fiam, hogy nekem is vannak spionjaim. Nagy gazemberségnek tartom én ezt, de mióta az alispán úr meg Rajcsányi uram, a te barátaid téged ideküldtek, én is küldtem nekik, mert kölcsönkenyér visszajár. Persze azt kérdezed, miért gyűjtöttem én össze ezeket az írásokat. Tudod, kis fiam, először az volt veled a tervem, hogy téged felakasztatlak. Ez igen könnyű lett volna a mult években való folytonos statárium mellett, mivel te sok okmányt elloptál innen, amit bizonyítani lehet. Bizony volt harmadéve egypár olyan hét, amikor nem adtam volna a bőrödért egy poltrát. De aztán mást gondoltam mégis. Láttam, milyen buta vagy, és így gondolkoztam: Aki ilyen buta embert kémnek küld, az maga is nagyon buta lehet. Ebből a körülményből mindenesetre sok hasznot lehet húzni. Húztam is.

— Kegyelem, nagy uram, bevallok mindent! — kiáltott az ember és térdre esett. A vén labanc felemelte.

— Csak ne félj te Samu fiam semmitől, legalább is a mi részünkről ne félj. Nem haragszom és rád, sőt hálás vagyok neked. Te kis fiam, nem is hiszed, mennyi hálával tartozik neked ez a kollégium a te kitűnő szolgálataidért. Mert melleleg szólva azok az iratok, amiket te innen éjtszakánként ki-kilopogatsz és nagy szorgalommal másolgatsz két év óta, azok mind a te számodra voltak készítve, a te megbízód és nagyon jó barátod, Rajcsányi rendfőnök úr fálnakállítása céljából.

(Folytatása következik.)

Az jó hívert nevént
 S a szép tisztességéit

LÓUGRÁS REJTVÉNY.

2 pont

(Bánki Zoltán)

*	É	É	S	I	T
V	Z	R	Z	N	A
G	A	R	S	E	H
T	É	É	É	S	T
Z	E	T	T	Ó	S
R	P	J	S	R	L

„Balassa idézet”

A D Y E N D R E.

2 pont

(Számrejtvény)

(Bruckner József)

Az illés székren
 A fekete zongora
 Halál a hínken
 Az os kőben
 Gyógy
 gimnáz
 mell
 m

- 20 73 5 67 9 63 24 49 47 57 10 14 18 34 52 = Ady vers
- 74 36 51 6 68 50 8 3 54 13 70 1 35 46 = Ady vers
- 53 17 58 23 59 26 62 69 42 60 15 32 45 = Ady vers
- 28 25 44 2 10 17 43 71 19 = Ady vers
- 31 37 27 39 16 11 61 = Világosságban
- 64 56 55 30 29 22 = „Gy”
- 21 65 12 33 40 72 = szarvas H B Z
- 66 41 7 4 = Kebel
- 38 48 = mutatószó
- 1—74 = Ady vers első szakasza.

Oszlik lelke mellem barom
 agyasa:
 Nagy fehér fenyőm jön az
 . Asten
 Hogy ellen ségim leigazza

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Újabb nagyon kevés rejtvény megfejtés érkezik be. Mi az oka? A pontszámok mostani állását januári számunkban közöljük.

49

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
 O SZ L I K L E L K E M N E K B A R N A G Y A S Z A
 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52
 N A G Y F E H É R F E N Y B E N J Ö V A Z I S T E N
 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74
 H O G Y E L L E N S É G I M L E I G A Z Z A

ELŐZŐ SZÁMUNK REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSE.

Keresztrejtvény.

A Z E N C I K L O P É D I S T Á K
M ■ N E ■ R E A S I L V ■ Z É ■ A
A T ■ M I É R T ■ R I O D E ■ N P
G E V ■ N N ■ O H O ■ N A ■ A K O
Y ■ I N ■ E L N O S Z A ■ N N ■ S
A N G O L ■ I I ■ K I ■ M E R E V
R I A ■ A N ■ A L A ■ P O ■ Á N Á
T A N U L N I ■ E ■ M E I S T E R
U G ■ T I ■ N A ■ K A ■ M A ■ R K
D A R L I N G ■ Á ■ C S E V E G E
Ó R A ■ L A ■ E R S I M ■ M I C
M A L T A ■ É N ■ E T ■ É N E A S
Á ■ A T ■ S É T E M E T ■ I S ■ K
N A T ■ P O ■ E D E ■ Ó L ■ E K E
Y Z ■ P I P I N ■ D A L O L ■ I M
O ■ G É ■ I K T O R I A ■ I R ■ É
S Z É K E S F E H É R V Á R O T T

Betűrejtvények.

1. Latin.
2. Cleopatra.

Számrejtvény:

Nagy szívvel, melyben nem apad a hűség,
Magyarnak lenni büszke gyönyörtéség!

Mult számunk rejtvényeinek megfejtéséért könyvjutalmat kaptak: Jeney György Gödöllő Kassay-út 12, Bánky Zoltán Maglód Ev. Lelk. Hivatal.

BUDAPEST, 1938. DECEMBER.

XVII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM.

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat.

Alapította **Algöver Andor.**

Főszerkesztő: **Dr. Bánkúti Dezső.** Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. Rempert Elek.**

Szerkesztő bizottság: **Dr. H. Gaudy László,** Bpest, **Dr. Keken András,** Hódmezővásárhely, **Raskó Kálmán,** Szarvas, **Dr. Ruhmann Jenő,** Sopron, **Weiszer Gyula,** Nyiregyháza, **Dr. Zelenka Margit,** Bpest.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Vilma királynő-út 19.

Kéziratok a felelős szerkesztő lakására, Bpest, VII., Damjanich-u. 28b, III. 22. küldendők

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László,** Budapest, XI., Váli-út 4. II. 2.

Postatakarékpénztári csekkszám: 26.111.

A lap megjelenik a tanév folyamán minden hónapban.

Előfizetési ára egy évre 4 pengő; egyes szám ára 50 fillér.